

KERKBEHEER

In deze uitgave:

- Speciale aandacht voor de actie Kerkbalans 2016 die in diverse plaatsen in ons land letterlijk werd ingeluid
- Predikantstraktementen per 1 januari 2016, w.o. advies over rechtspositie van de predikant
- Najaarsledenvergadering 2015 van de LOB
- Regiobijeenkomst najaar 2015 van de afdeling Drenthe

VERENIGING VOOR

KERKRENTMEESTERLIJK

BEHEER IN DE PKN

Uw digitaal kerkelijk bureau: SKG Collect!

Gemeenten en kerken die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland kunnen bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer sparen, lenen en hun betalingsverkeer regelen. Bovendien biedt SKG Online u de mogelijkheid digitaal betalingen te verrichten. SKG werkt zonder winstoogmerk. Met gunstige rentepercentages en lage kosten voor betalingsverkeer.

Want ons motto is: *Geld van de kerk voor de kerk!*

www.skggouda.nl

VELLEMA TORENUURWERKEN

Vellema Torenuurwerken is al meer dan zestig jaar gespecialiseerd in reparatie, restauratie en periodiek onderhoud van (monumentale) torenuurwerken en klokken. Vellema combineert kennis en respect voor historische- en monumentale waarde met de vele mogelijkheden van toepassing van eigentijdse (automatiserings)technieken.

Kijk op onze website voor meer informatie of bel ons voor een vrijblijvende afspraak: **0518 43 22 99**.

VELLEMA
TORENUURWERKEN

VELLEMA. PASSIE
VOOR MENS EN
TECHNIEK.

VELLEMA TORENUURWERKEN - GRIENEDYK 48 - HALLUM - WWW.VELLEMA.NL

GrafiServices is dé specialist in gedrukte communicatie voor de nationale en internationale markt. Van advies, vormgeving, prepress, drukken, nabewerking tot distributie. Ons team regisseert en ontzorgt voor opdrachtgevers hun communicatie met het beste resultaat.

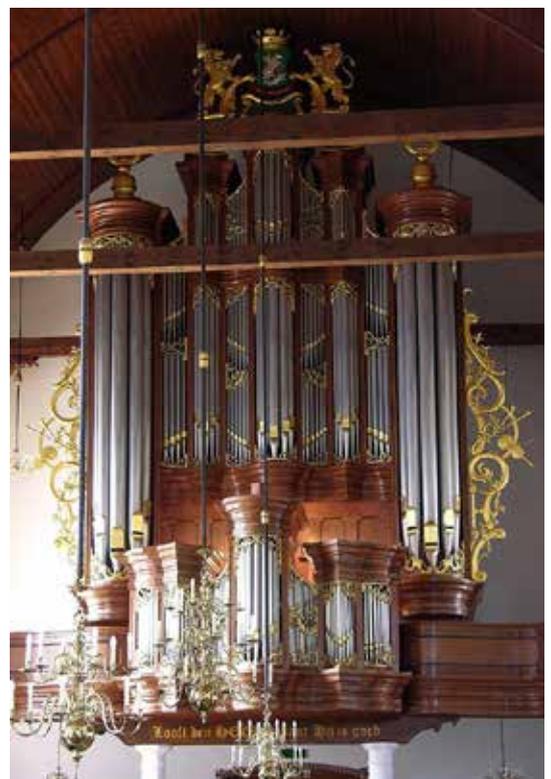
GrafiServices

service voor
communicatie

Kanaalweg 30
3526 KM Utrecht
(030) 2 822 822
www.grafiservices.nl
info@grafiservices.nl

KERKORGELBOUWERS

J.L. VAN DEN HEUVEL

vdheuvel.orgelbouw@wxs.nl <http://vandenheuvel-orgelbouw.nl>

Amstelwijckweg 44, 3316 BB DORDRECHT Tel. 078 6 17 95 40

Kerkgeluidstechniek op z'n best!

de techniek als hulpmiddel, ook in uw kerk

De kerkgeluidstechniek schrijdt voort ... met rasse schreden! Dialoog Church Sound is als specialist op kerkgeluidstechniek niet achtergebleven en heeft met meer dan 1800 kerken in Nederland een groot werkgebied. Met gebruikmaking van de nieuwste digitale techniek en zijn zowel grote galmrijke als kleinere kerken inmiddels voorzien van kerkgeluidsystemen en die zorgen voor een uitstekende spraakverstaanbaarheid en dat tegen budgettair verantwoorde aanschafprijzen.

Kennis is van
geen waarde ...

tenzij je deze in
praktijk brengt!

Dialoog Church Sound

Bolognalaan 6

5632 RL Eindhoven

www.cantorsound.nl

040 - 24 20 840

info@cantorsound.nl

OPTIZON

De kracht van de zon optimaal benut
voor uw kerkgebouw of woning

Bespaar op uw energieverbruik met een HR installatie.
Ook als zonne-energie voor uw gebouw geen optie is,
kunnen wij u helpen.

Neem voor een vrijblijvend advies contact op:

Wim de Vos: wim@optizon.nl

Jan Willem de Vos: jw@optizon.nl

 DEN HOED
aannemers

De ambachtelijke bouwer

Den Hoed Aannemers B.V.
Bergambacht 0182 - 351 225

Gespecialiseerd in **restauratie** en
onderhoud van uw **kerkgebouw**

Kijk voor referenties en meer info op www.denhoed.nl

■ RESTAURATIE ■ ONDERHOUD ■ NIEUWBOUW

KERKBEHEER

Colofon

Dagelijks bestuur VKB

Mr. P.A. de Lange, Piershil, voorzitter
Drs. C. de Raadt, Bodegraven, vice-voorzitter
W.G. Roseboom, Nieuwegein, secretaris en
2e penningmeester
Drs. H. van der Wal, Heino, 2e secretaris
Drs. H. van der Burg, Bedum,
penningmeester
Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid
G. Koffeman, Oudewater, lid

Ereleden

D.G. Bijl, Th. L. van Hazel en
drs. G. van Soest

Redactie

W.G. Roseboom, voorzitter, J.C. Riemersma,
J.M. Aarnoudse en R.M. Belder,
eindredacteur

Centraal Bureau

Nicolaas Maessingel 271D,
3311 KS Dordrecht
E-mail: info@kerkrentmeester.nl;
Tel. 078 - 639 36 66, fax. 078 - 631 59 49
Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176, 3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden van
de VKB: 1 t/m 5 abonnementen € 25,-
per abonnement; 6 t/m 10 abonnementen
€ 23,- per abonnement en 11 en meer
abonnementen € 21,- per abonnement.
Abonnementsprijs voor niet-leden
€ 28,- per abonnement.
Deze prijzen zijn exclusief 6 pct. BTW.
ISSN 1568-8712

Vormgeving

Grafisch Bureau DUS BV, Rotterdam

Druk

GrafiServices

Oplage

6.000 ex.
© februari 2016

Foto omslag

Nieuwe kerk Middelburg

INHOUD

De kunst van het reorganiseren	37
Predikantstraktementen per 1 januari 2016	39
VKB-Congres Kerk-in-Uitvoering	40
“Wierook en pepermint in de krimp”	41
Actie Kerkbalans 2016 letterlijk ingeluid	42
Met Kerkbalans het jaar rond	43
Paaswandeling rond kerk Losdorp	43
Voorjaarsexcursie SOGK langs vier kerken	43
Het Hof van Nederland	44
Buurtkerkenfonds voor Noord-Brabant	44
Agenda voor kerkrentmeesters	45
Advies over de rechtspositie van de predikant	46
Kalender voor kerkrentmeesters	47
SBKG Noord-Nederland	47
Jury beoordeelt bijna 100 folders Kerkbalans 2016	48
Laatste publicatie Sytze ten Hoeve over preekstoel van Menaldum	49
Kerkbalans 2016 van start met klokgelui	50
Kerkbalans inluidermomenten 2016	52
Najaarsledenvergadering 2015 LOB	53
Koninklijke onderscheidingen	54
Kerkelijke kunst en verzekeringen	54
Inkomsten goede doelen in 2014 gestegen	54
Nieuws uit de provincies	55
De orgelbank	57
Voorjaarsexcursie naar drie Friese kerken	58
In memoriam Sytze ten Hoeve	59
Onderscheidingen van de VKB	60
Handleiding voor kerkrentmeesters	61
Insignes van de Protestantse Kerk in Nederland	62
“Protestantse kerken – hun pracht en kracht” nog te koop	62
Voorlichtingsboekje “Ruimte”	62

Voorzitterskolom

Mr. Peter A. de Lange

De kunst van het reorganiseren

Over het algemeen is het verdelen van bezuinigingen moeilijker, dan het bestemmen van lastenverlichting. Als de taart groter wordt, is het niet ingewikkeld om meerderen blij te maken. Als de broekriem moet worden aangehaald, ontstaat er vaak gekrakeel.

Tegen het eind van een jaar merk je dat colleges van kerkrentmeesters stil staan bij de toekomst. Dat doen ze anders ook wel, maar als de jaarcijfers opgesteld moeten worden, komen ook vaak de meerjarenramingen tevoorschijn.

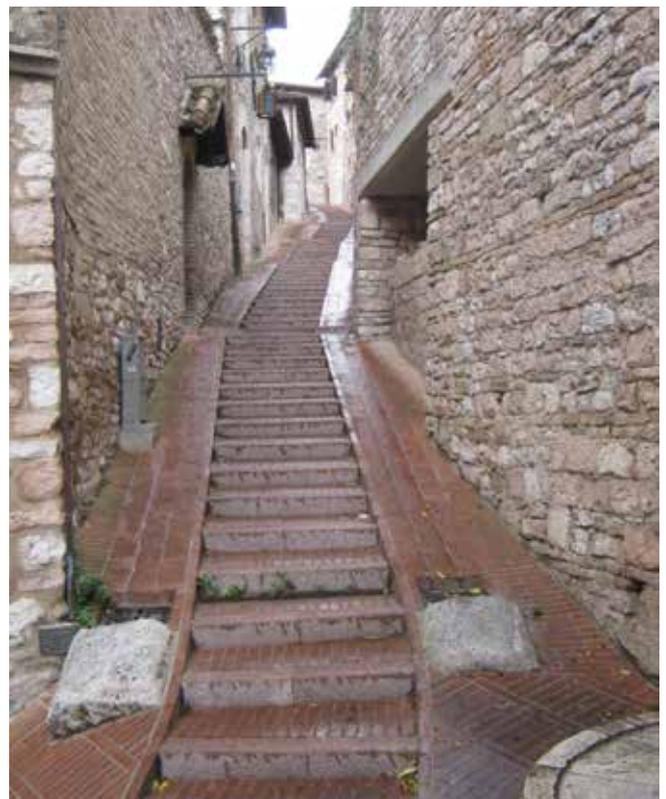
Het blijkt uit de vragen die op het centraal bureau van onze vereniging in Dordrecht binnen komen. Tegen het eind van het jaar zijn daar nogal wat 'reorganisatie-vragen' bij. "We zijn van plan één van onze kerkgebouwen af te gaan stoten, is daar een draaiboek voor?". "Er is besloten om van de zes kerken er drie te sluiten, we hebben nog een aantal kosteren in dienst, hoe zit het met het sociaal plan?". "Al een paar jaar krijgen we de begroting niet rond, kunnen we met onze dominee in gesprek over deeltijd-ontslag?". "We gaan een nieuwe predikant beroepen, maar willen af van de dure pastorieën in eigen beheer, kan dat? En kunnen we de zittende predikanten dan ook bewegen te verhuizen? Dan kunnen we de opbrengst gebruiken om te investeren." "We gaan meer taken oppakken met vrijwilligers, hebben jullie voorbeelden van vrijwilligerscontracten?", "Er is een geheel nieuw college aangetreden, hoe zit het eigenlijk met de aansprakelijkheid voor de daden van een vorige college?"

Wie nuchter de cijfers en ontwikkelingen bekijkt, zal zich realiseren dat we de aankomende jaren nog op tal van plaatsen voor zulke 'reorganisatie-vraagstukken' zullen komen te staan binnen onze kerk. Dat wil niet zeggen, dat 'krimp' een wetmatigheid is. De Geest is als de wind die waait waarheen hij wil, zo sprak Jezus. En per plaats zijn de perspectieven verschillend. Regeren is echter vooruitzien. Jezus heeft ook gesproken over een bouwheer die voor hij gaat bouwen eerst de kosten moet berekenen. Dat geldt zeker ook voor verbouw. Het is een bekende metafoer, ook in de bijbel.

In de profetieën uit het bijbelboek Jesaja wordt er gesproken over een grondige reorganisatie van het geestelijke en sociale leven, na de crisis van de ballingschap. Altijd begint het met een herinnering aan de 'roots' van Gods volk. Waartoe zijn we hier op aarde? In onze kerk heet dat op dit moment in goed Nederlands:

'back to basics', terug naar de basis. Om vandaaruit opnieuw te bezien wat nodig is om kerk te zijn, hoe we de erfenis van het Evangelie mogen en kunnen doorgeven, en alles wat daaromheen in ons land en Europa ontstaan is de afgelopen eeuwen. Midden in de woorden bij Jesaja vinden we 'kerkrentmeesterlijke' woorden in metaforen van de bouw: herbouwen, grondvesten, herstellen (Jesaja 58:12). God is een God van het nieuwe begin. Tegelijk begint het niet pas bij onze generatie.

Het jaar 2016 wordt een spannend jaar. Zowel in plaatselijke kerken als in de landelijke kerk staat het thema 'reorganisatie' op de agenda. De kunst in de kerk is om niet alleen bij uitbouw, opbouw en groei 'in liefde samen te wonen', maar ook bij krimp, verbouw en herbouw. Dat moet niet verward worden met 'op de lange baan schuiven' of 'de kool en de geit sparen'. Het gaat om eerlijk en open, maar ook liefdevol en conflictarm toe te werken naar een nieuw evenwicht binnen de kerk, zodat nieuwe kracht vrij gezet kan worden voor het Koninkrijk van God. Het is geen mensenwerk. Maar het wordt wel door mensen gedaan.

Assisi, elke steen is door mensenhanden gedaan

Pels & Van Leeuwen
orgelbouwers sinds 1903

WWW.PELSENVANLEEUWEN.NL

NIEUWBOUW · RESTAURATIE · ONDERHOUD

Platinalaan 10 - 5234 GH 's-Hertogenbosch · 073 - 641 29 51
info@pelsenvanleeuwen.nl

TOINE DAELMANS

LUIDKLOKKEN
&
TORENUURWERKEN

Stipdonk 16, 5715 PC Lierop
☎ Toine Daelmans: 0492 54 55 77
☎ Ralf van Veghel: 06 460 656 21
info@daelmans.com - www.daelmans.com

van
hoogevest
architecten

bureau
voor architectuur
en restauratie

bureau voor
consultancy

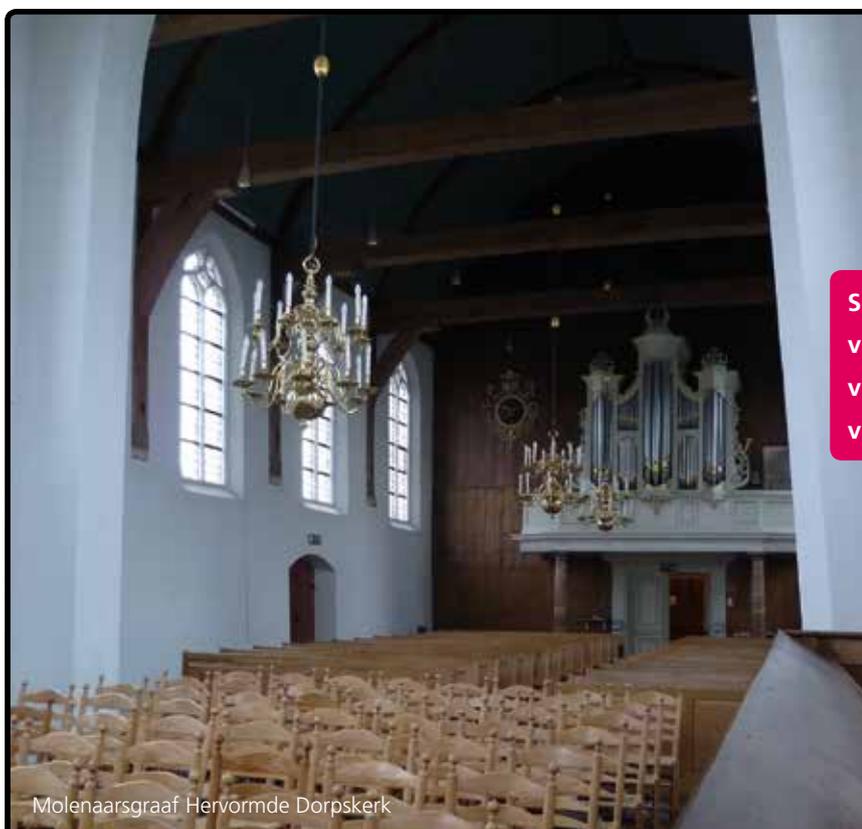
bureau voor
architectuurhistorie
kariïden

Links de Zuiderkerk in Enkhuizen met een nieuw ontworpen kerkcentrum. Rechts de Sint-Joriskerk in Amersfoort met nieuw ingebouwd meubel.

meer info op www.vanhoogevest.nl

Foto's Frank Hanswijk

Molenaarsgraaf Hervormde Dorpskerk

Een **goede verstaanbaarheid** in de kerk is niet altijd eenvoudig te realiseren. Door een veelheid aan akoestische factoren is het nodig een professionele en ervaren partner in te schakelen.

Schaapsound is dé leverancier op het gebied van kerkgeluids-installaties, projectie en videoapparatuur en moderne oplossingen voor de kerktelefoon.

Niet alleen door jarenlange ervaring in honderden kerken, maar ook door ons specialisme in het zelf ontwikkelen van hoogwaardige, innovatieve producten. **Zo kunnen we optimaal inspelen op uw specifieke situatie.**

schaapsound

Kaartenmakerstraat 18
2984 CB **Ridderkerk**
0180-41 46 00

Baileystraat 2a,
8013 RV **Zwolle**
038-785 19 77

Mussenberg 7
6049 GZ **Roermond**
0475-33 69 44

www.schaapsound.nl
info@schaapsound.nl

Predikantstraktementen per 1 januari 2016

In zijn brief van 1 januari 2016 heeft het hoofd HRM van de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland de colleges van kerkrentmeesters en de predikanten op de hoogte gesteld van de besluiten die door het Georganiseerd Overleg Predikanten en de Beheerscommissie centrale kas predikanten zijn genomen met betrekking tot de arbeidsvoorwaarden van de predikanten per 1 januari 2016. De brief geeft het volgende weer.

1. Traktementsverhoging per 1 januari 2016

Nadat de predikantstraktementen op 1 januari 2015 met 0,44 procent werden verhoogd en op 1 september 2015 met 1,25 pct. (naast een eenmalige uitkering van € 500 naar rato van de werktijd), worden de traktementen per 1 januari 2016 met 1,6 pct. verhoogd. Deze stijging is overeengekomen binnen het Georganiseerd Overleg Predikanten in navolging van de cao voor de rijksambtenaren. Per 1 januari 2016 bedraagt het fulltime basistraktement € 2.923,80 per maand en 1 fulltime periodieke verhoging € 100,95 per maand. De stijging met 1,6 pct. geldt ook voor de beloning van de vicarissen volgens overgangsbepaling 105 bij de kerkorde.

2. Tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering 2016

Een predikant ontvangt een tegemoetkoming in de premie van de ziektekostenverzekering, omdat

hij naast de premie die hij rechtstreeks betaalt aan de ziektekostenverzekeraar, zelf een inkomensafhankelijke premie voor de Zorgverzekeringswet aan de Belastingdienst moet betalen. Een predikant valt niet onder de regeling, waarbij de werkgever de inkomensafhankelijke premie voor de werknemer afdraagt aan de Belastingdienst. In het Georganiseerd Overleg Predikanten is overeengekomen dat predikanten een tegemoetkoming krijgen die qua hoogte gelijk is aan de premie die een werkgever voor zijn werknemer moet betalen aan de Belastingdienst. Over de tegemoetkoming moet de predikant inkomstenbelasting betalen.

- In 2016 betaalt de predikant aan de Belastingdienst een premie van 5,5 pct. over het traktement tot maximaal € 52.763. In 2015 was dit 4,85 pct. over het traktement tot maximaal € 51.976.
- In 2016 ontvangt de predikant

een tegemoetkoming van 6,75 pct. over het traktement tot maximaal € 52.763. In 2015 was dit 6,95 pct. over maximaal € 51.976. De tegemoetkoming is hoger dan de premie die de predikant moet betalen, maar na aftrek van de inkomstenbelasting resteert voor de predikant een negatief saldo.

3. Pensioenfonds Zorg & Welzijn - Pensioenopbouw en pensioenpremie 2016

Evenals in 2015 bedraagt de pensioenopbouw bij het Pensioenfonds Zorg & Welzijn in 2016 1,75 % x pensioengevend traktement, dat is 1,75 % x (bruto traktement - franchise). Het bruto traktement is de som van het basistraktement, de periodieke verhogingen, de vakantietoelage, de eindejaarsuitkering en de eventuele suppletie krachtens de overgangsmaatregel bij de invoering van de protestantse regeling per 1 januari 2005.

De totale pensioenpremie bedraagt, evenals in 2015, in 2016 23,5 pct. van het pensioengevend traktement.

- De franchise bedraagt in 2016 € 11.675. Dit was in 2015 € 11.395.
- De premie van de predikant bedraagt in 2016 11,6 pct. van het pensioengevend traktement. In 2015 was dit 11,42 pct. Deze premie is versleuteld in de bezettingsbijdrage voor de centrale kas predikantstraktementen. Het aandeel van de gemeente in de pensioenpremie stijgt als gevolg van de forse daling van de premie voor het arbeidsongeschiktheidspensioen (zie 4.), die volledig door de gemeente wordt betaald. Binnen het Georganiseerd Overleg Predi-

Bij kerkelijkdrukwerk.nl kunt u o.a. een kerkblad, liturgie, flyer of poster laten drukken.

Vaste lage prijzen en geen verzendkosten. Productie in eigen huis en binnen 24 uur gereed.

vraag de speciale kortingscode aan.
Ga naar kerkelijkdrukwerk.nl/actie

UW
KERKBLAD
GRATIS
GEDRUKT

Kerkelijk
DRUKWERK.NL

Achterwetering 31, Schoonhoven | 0182 - 305200

kanten is afgesproken hoe het totaal van de premies PFZW en Aegon over kerk en predikant wordt verdeeld.

4. Premie arbeidsgeschiedheidsvoorziening Aegon 2016

De totale premie voor de arbeidsgeschiedheidsverzekering bij Aegon bedraagt in 2016 2,25 pct. van het pensioengevend traktement. Dat was in 2015 nog 3,16 pct. Door de betrekkelijk geringe schadelast in de afgelopen drie contractjaren kon met Aegon voor de komende drie contractjaren een lager premiepercentage worden afgesproken. De premie voor de arbeidsgeschiedheidsvoorziening wordt geheel door de gemeenten betaald en is versleuteld in de bezettingsbijdrage voor de centrale kas predikantstraktementen.

5. Inhouding woonbijdrage en uitkering gemiddelde woonbijdrage 2016

De Beheerscommissie centrale kas predikantstraktementen houdt op het traktement van de predikanten met een ambtswoning de woonbijdrage in. Evenals in 2015 bedraagt deze inhouding in 2016 12 procent van het basistraktement, de periodieke verhogingen en de vakantie-toeslag bij volledige werktijd.

Aan de gemeente van de predikant met een ambtswoning betaalt de Beheerscommissie centrale kas predikanten de gemiddelde woonbijdrage van alle predikanten door. Dit gebeurt in de vorm van een aftrekpost op de factuur voor de centrale kas predikantstraktementen. De gemiddelde woonbijdrage bedraagt in 2016 € 590 per maand, ongeacht de werktijd van de predikant. In 2015 was dit € 570 per maand. De stijging wordt veroorzaakt door de stijging van de traktementen en door de stijging van het gemiddelde aantal periodieke verhogingen van predikanten met een ambtswoning.

6. Vergoeding voor hulpdiensten

De traktementsverhoging werkt door in de beloning voor hulpdiensten. Voor structurele hulpdiensten gelden de verhoogde traktementsta-

VKB-congres: Kerk-in-Uitvoering

Nu de synodevergadering unaniem de nota "waar een Woord is, is een weg" heeft aanvaard is er ruimte voor verandering. De kerk wordt als het ware een "kerk-in-uitvoering". De huidige kerkelijke structuur zal veranderen en kernwoorden hierbij zijn transparantie, ruimte en eenvoud. Wat voor gevolgen heeft dit voor de organisatie van de gemeente en welke kansen brengt dit met zich mee? Op het VKB-congres 2016 kunt u zich hierover volop laten informeren en met name laten inspireren.

Spreker

Spreker op het congres is prof. dr. Henk de Roest, Hoogleraar Praktische Theologie aan de PThU, hoofdredacteur van het internationale wetenschappelijke tijdschrift Ecclesial Practices en coördinator van Onderzoekplatform Connecting Churches and Cultures (CCC). CCC richt zich op geloofsgemeenschappen in relatie tot krimp. De vitaliteit van de geloofsgemeenschappen in tijden van krimp staat hierbij centraal. Wat betreft de diverse onderzoeken van de prof. De Roest zijn dit enkele kernwoorden: de toekomst van de kerken in Nederland, het (opnieuw) ontstaan van christelijke geloofsgemeenschappen, kerkplanting, de betekenis van kerken voor de samenleving (o.a. sociaal kapitaal), vorming van netwerken van geloofsgemeenschappen, kerksluitingsprocessen (en mogelijkheden voor herstart). Tijdens het congres zal het accent liggen op die vitaliteit en ook creativiteit voor het behandelen van de vraagstukken van de lokale gemeente.

Congres

Het jaarlijkse VKB-congres is het kennis- en netwerkevenement voor kerkrentmeesters. Elk jaar wordt er één van de werkgebieden van de VKB (mensen, gebouwen geld en organisatie) uitgelicht, dit jaar is dat "organisatie". Het congres bestaat uit verschillende onderdelen waaronder de algemene ledenvergadering, een inleiding en diverse workshops, een partnerprogramma en een beurs.

Het evenement zal plaatsvinden op zaterdag 16 april op een nieuwe schitterende locatie namelijk, Leerhotel Het Klooster in Amersfoort.

Momenteel wordt er volop gewerkt aan de voorbereiding voor het congres. De datum 16 april 2016 en de locatie in Amersfoort kunt u dus alvast noteren. De informatie over bijvoorbeeld de workshops of het partnerprogramma komt binnenkort beschikbaar. Voor de meest actuele informatie kunt u terecht op www.kerkrentmeester.nl.

bellen. Voor incidentele hulpdiensten gelden de volgende bedragen.

- De preekbeurtvergoeding bedraagt in 2016 € 122 per dienst, waar dit vanaf 1 september 2015 € 120 per dienst was.
- De vergoeding voor een catechese-uur bedraagt in 2016 € 45,75, waar dit vanaf 1 september 2015 € 45,03 was.

- De vergoeding voor een uur incidentele hulpdiensten bedraagt in 2016 € 30,50, waar dit vanaf 1 september 2015 € 30,02 was.

7. Bijdragen voor de centrale kas predikantstraktementen 2016

Voor 2016 zijn de bijdragen van de

gemeenten aan de centrale kas voor het jaar 2016 als volgt vastgesteld. Bezettingsbijdrage per fulltime predikant per jaar was in 2015: € 72.468, wordt in 2016: € 71.349 (daling 0,74 pct.)

Vacature-/schorsingsbijdrage per fulltime vacature per jaar, was in 2015: € 7.836, wordt in 2016: € 7.884 (stijging 0,61 pct.). De beschikbaarheidsbijdrage per gemeente zonder predikant blijft € 960 per jaar.

8. Emeritaat en verhoging AOW-leeftijd

Volgens ordinantie 3-25 wordt een predikant voor gewone werkzaamheden emeritus verklaard op de dag waarop deze recht krijgt op pensioen krachtens de AOW. In 2016 is dat de dag, waarop de predikant 65 jaar en 6 maanden wordt. Per deze datum stopt het traktement en start de uitkering van de AOW en het ouderdomspensioen van het Pensioenfonds Zorg & Welzijn. Informatie over het emeritaat, het vervroegen of uitstellen daarvan en over het aanvragen van AOW en ouderdomspensioen: zie www.protestantsekerk.nl/arbeidsvoorwaarden -> predikanten -> pensioenen.

9. Toekenning periodieke verhoging per 1 januari 2016

Per 1 januari 2016 wordt aan de predikanten, die nog niet het maximum van 20 periodieke verhogingen hebben bereikt, de eerstvolgende periodieke verhoging toegekend. Een uitzondering geldt voor de predikanten, die voor het eerst of opnieuw vanuit andere werkzaamheden bevestigd werden op of na 1 juli 2015. Zij zullen hun eerstvolgende periodieke verhoging ontvangen op 1 januari 2017.

Het aantal periodieke verhogingen is voor de gemeente van belang voor de berekening van de tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering.

10. Verloop overgangsmatregel kostenverschillen gemeenten

Op een aantal gemeenten is nog de overgangsmatregel van toepassing, die is getroffen bij de invoering van de nieuwe traktements- en pensioenregeling op 1

januari 2005. De betrokken gemeenten hebben op de bezettingsbijdrage een conversiebijtelling of een conversieaftrek. Het bedrag van de bijtelling of aftrek wordt in 2016 ten opzichte van 2015 met € 1.000 per fulltime predikant per jaar verlaagd. Gemeenten die in 2015 een bijtelling of aftrek hebben van minder dan € 1.000 per fulltime predikant per jaar, hebben in 2016 geen bijtelling of aftrek meer.

De overgangsmatregel is bedoeld om de gemeenten een periode van dertien jaren te geven om haar inkomsten en uitgaven in evenwicht te kunnen brengen na invoering van de nieuwe traktements- en pensioenregeling. In 2018 is de overgangsmatregel geëindigd en worden de gemeenten geacht de noodzakelijke maatregelen te hebben getroffen.

11. Betaaldatum traktement

Bij de Beheercommissie centrale kas predikantstraktementen komt met een zekere regelmaat de vraag binnen naar de betaaldatum van het traktement. Volgens artikel 20 van de generale regeling rechtspositie predikanten zijn het college van kerkrentmeesters en de Beheercommissie centrale kas predikantstraktementen gehouden om de maandelijkse betalingen voor de 25e van de maand te verrichten.

12. Uitvoeringsbepalingen 2016-A

De maatregelen per 1 januari 2016 met betrekking tot

- de traktementsverhoging
- de pensioenpremie
- de tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering
- de omslagregeling (bezettingsbijdrage, vacaturebijdrage, uitkering gemiddelde woonbijdrage) zijn vertaald in de Uitvoeringsbepalingen 2016-A. Vanaf januari 2016 dienen de traktementen volgens deze uitvoeringsbepalingen berekend en uitgekeerd te worden.

13. Rekenmodel 2016-A

Op de website www.protestantsekerk.nl/arbeidsvoorwaarden -> predikanten kan men het rekenmodel 2016-A downloaden, zodat eenvoudig het traktement bij de uitvoe-

ringsbepalingen 2016-A is te berekenen.

14. Gids Arbeidsvoorwaarden per 1 januari 2016

De Gids Arbeidsvoorwaarden is geactualiseerd in een versie per 1 januari 2016. De meest recente versie is te vinden op www.protestantsekerk.nl/arbeidsvoorwaarden -> predikanten.

15. Informatie en mutaties

Meer informatie over de arbeidsvoorwaarden van predikanten voor gewone werkzaamheden is te vinden op www.protestantsekerk.nl/arbeidsvoorwaarden -> predikanten. Ook kan men bellen met het Team predikantstraktementen en -pensioenen, dat bereikbaar is onder telefoonnummer 030-8801661. Mutaties, zoals een bevestiging, een werktijdwijziging, een emeritaat of wijziging met betrekking tot de woonruimte, dient de scribe van de kerkenraad bij het bureau in Utrecht te melden met behulp van een formulier dat te downloaden is van www.protestantsekerk.nl/arbeidsvoorwaarden -> predikanten -> formulieren, aldus de brief van het hoofd HRM van de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland.

■ "Wierook en pepermunt in de krimp"

Het bestuur van de afdeling Friesland van de VKB houdt op 7 maart a.s. de algemene ledenvergadering in de Kurioskerk, Julianalaan 38, 8932 AA Leeuwarden. Met als thema "Wierook en pepermunt in de krimp" zal worden stil gestaan bij de vraag wat de Rooms-Katholieke Kerk en de Protestantse Kerk in Nederland voor elkaar kunnen betekenen in het kader van de teruggang van de kerkelijke betrokkenheid die zich in beide kerken voltrekt. Hierover zullen spreken mevr. ds. K. van den Broeke, preses van de Generale Synode van de Protestantse Kerk in Nederland, mgr. G.J.N. de Korte, bisschop van het bisdom Groningen-Leeuwarden, en mr. P.A. de Lange, voorzitter van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland. De bijeenkomst begint om 19.45 uur.

Actie Kerkbalans 2016 letterlijk ingeluid

Kerkbalans door het hele land ingeluid

In onderstaande gemeenten werd op 16 januari jl. de actie Kerkbalans 2016 letterlijk ingeluid:

Almere, locatie: De Drieklank, Chicagostraat 101, Almere. Inluider: Annemarie Jorritsma, fractievoorzitter van de VVD in de Eerste Kamer en voormalig burgemeester Almere.

Amstelveen, locatie: De Kruiskerk, Van der Veerelaan 30A, 1181 RB

Amstelveen. Inluider: Mirjam van 't Veld, burgemeester Amstelveen

Arnhem, locatie: Eusebiuskerk, Kerkplein 1, 6811 EB Arnhem. Inluider: Reinier van den Berg, weerman.

Bergen op Zoom, locatie: Sint-Gertrudiskerk, Grote Markt 10, 4611 NR Bergen op Zoom. Inluider: Maarten van den Boom, directeur streekoproep ZuidWest.

Dalfsen, locatie: De Grote Kerk, Kerkplein 31, Dalfsen. Inluider: Sabine Uitslag, politica .

Delft, locatie: Maria van Jessekerk, Burgwal 20, Delft. Inluider: Paul van Geest, hoogleraar Kerkgeschiedenis.

Den Haag, locatie: Jacobus de Meerderekerk, Parkstraat 65A, Den Haag Inluider: Piet Heijn Donner, vice-president Raad van State

Egmond aan Zee, locatie: Verenigingsgebouw, Julianastraat 5, Egmond aan Zee. Inluiders: Jan Mesu, wethouder en loco-burgemeester, en Laura Zwart, koorcaptain.

Groningen, locatie: Sint-Jozefkathedraal, Radesingel 4, Groningen. Inluider: mgr. Dr. Gerard De Korte, Bisschop van Groningen Leeuwarden.

Leeuwarden, locatie: Grote Jacobijnerkerk, Bredeplaats 4, Leeuwarden. Inluiders: Henk Kroes, oud-kerkrentmeester Protestantse gemeente te - Bozum en oud-voorzitter van de Vereniging de Friesche Elf Steden en Sander de Rouw, lid van Gedeputeerde Staten van Fryslân.

Maastricht, locatie: Sint Servaasbasiliek, Keizer Karelplein 3, Maastricht. Inluider: Leon Frissen, oud- gouverneur van Limburg.

Middelburg, locatie: Lange Jan, Onder Den Toren 1, Middelburg. Inluider: Karin van den Broeke, predikant in Zeeland en preses van Protestantse Kerk in Nederland.

's-Hertogenbosch, locatie: Sint-Jan, Torenstraat 16, 's-Hertogenbosch. Inluiders: Addy van den Krommenacker, couturier, Roger Schouten, burgervader Oeteldonk en Danny van den Hout, acteur Jeroen Bosch.

Utrecht, locatie: Sint Augustinus, Oudegracht 69 Utrecht. Inluider: Leo Fijen, hoofd RKK-zendtijd en presentator.

Zwolle, locatie: Peperbus, Ossenmarkt 10, Zwolle en de Grote Kerk, Grote Markt 18, Zwolle. Inluiders: Arie Slob, oud-fractievoorzitter Christen-Unie in Tweede Kamer, Wim Waanders, boekverkoper en uitgever, en vicaris Cornelissen.

De Interkerkelijke Commissie Geldwerving (ICG) die de jaarlijkse actie Kerkbalans voorbereidt en coördineert liet begin januari weten dat de actie Kerkbalans 2016, waarbij veel gemeenten en parochies jaarlijks een bijdrage vragen van hun leden, dit jaar letterlijk is ingeluid. Op zaterdag 16 januari werden in tenminste 15 steden, verdeeld over de provincies, om twaalf uur de kerkklokken geluid. Het zijn bekende Nederlanders en/of plaatsgenoten die in de deelnemende stad aan het 'klokkentouw trokken'. Daarmee maakten ze duidelijk dat zij het maatschappelijke belang van de Kerk onderstrepen en riepen ze op daarvoor bij te dragen.

Het inluiden van Kerkbalans was een korte en krachtige ceremonie, waarbij de 'klokkenuider' vertelt waarom hij of zij het belangrijk vindt dat de kerk er is in zijn of haar stad. Vrijwilligers, d.w.z. de Kerkbalanslopers, waren uitgenodigd om bij het inluiden aanwezig zijn, omdat deze nieuwe aanpak tot doel heeft waardering voor hun rol uit te spreken. "Wij willen vrijwilligers regionaal en lokaal motiveren. Zij zijn het die Kerkbalans mogelijk maken. Het inluidmoment is bedoeld om hen een hart onder de riem te steken zodat ze ook in 2016 met frisse moed de financiële bijdragen gaan inzamelen voor hun plaatselijke kerkgemeenschap," aldus het campagne team van Kerkbalans.

In het kader van de jaarlijkse actie Kerkbalans wordt door de grote kerken in ons land al meer dan veertig jaar in goede harmonie samengewerkt. Nu wordt dat dus ook op lokaal niveau zichtbaar door het gezamenlijke inluidevenement. De bedoeling hiervan is de mensen van de deelnemende kerken waar mogelijk bij elkaar te brengen om samen een feestelijk en inspirerend

Met Kerkbalans het jaar rond

Februari

Tussentijdse rapportage en bedankje

Om de gemeenteleden zo spoedig mogelijk te informeren over het verloop van de actie Kerkbalans die de vorige maand is gehouden, is het noodzakelijk om het kerkblad van februari, en vanzelfsprekend ook op de website van de gemeente, een publicatie op te nemen. De inhoud daarvan kan als volgt zijn:

De vorige maand is in onze gemeente de actie Kerkbalans gehouden. Op dit moment is ongeveer 90 pct. van de reacties binnen. Het voorlopige resultaat van de toezeggingen geeft aan dat over de hele linie gerekend de vrijwillige bijdragen met ongeveer .. pct. hoger zullen uitkomen dan vorig jaar. Verwacht wordt dat we in april a.s. over een volledig beeld beschikken.

Het college van kerkrentmeesters bedankt alle leden van onze gemeente die voor dit jaar een toezegging hebben gedaan.

Er zijn gemeenten die de gemeenteleden een persoonlijk bedankbriefje schrijven, hetgeen een stimulerende werking heeft.

Vanzelfsprekend worden de Kerkbalanslopers ook persoonlijk bedankt voor hun medewerking. Bij die gelegenheid is het aardig om het bedrag van hun wijk te vermelden en als vergelijking het bedrag van de actie Kerkbalans van vorig jaar daarbij te vermelden.

moment te beleven. Onze vrijwilligers kunnen we niet genoeg waarderen voor hoe zij door hun inzet hun eigen kerken financieel mogelijk maken. Daarnaast wordt gehoopt dat door het luiden van de klokken mensen om de kerken heen ook even stil staan bij het belang van een kerkgemeenschap voor hun stad, dorp of wijk en dat ze door een gift deze mede in stand kunnen houden.

Met een daarvoor speciaal ontwikkelde infographic van de twee grootste deelnemende kerkgenootschappen (Rooms-Katholieke Kerk en Protestantse Kerk in Nederland) maakt het campagneteam van Kerkbalans inzichtelijk wat de kerk doet en betekent voor Nederland. Met projecten als Schuldhulpmaatje, waarbij mensen geholpen worden om uit de financiële problemen te komen, vele kerkelijke initiatieven gericht op vluchtelingen, projecten voor kinderen, ouderen en jongeren zijn de kerken van onschatbare waarde voor de maatschappij. Maar

zonder financiële steun van de kerkleden en mensen die dit belang onderschrijven en daaraan bijdragen, redden de kerken het niet. Met het luiden van de kerkklokken vraagt men dus ook: Geef! Geef en steun uw eigen kerkgemeenschap en/of die in uw wijk, dorp of stad!

■ Paaswandeling rond kerk Losdorp

Op Tweede Paasdag, 28 maart a.s., organiseert de Stichting Oude Groninger Kerken (SOGK) een begeleide paaswandeling rond de kerk van Losdorp. De wandeling bestaat uit een korte inleiding in de kerk zelf, waarna men aan de wandeling begint. Het programma wordt afgesloten met een kort (barok)concert in de kerk die sinds 2014 eigendom van SOGK is. De prijs is € 8,00 en voor donateurs van SOGK is die € 5,00. Dat is inclusief een hapje en een drankje tijdens het concert. Opgave via info@groningerkerken.nl of tel. 050 – 312 35 69.

■ Voorjaarsexcursie SOGK langs vier kerken

De Stichting Oude Groninger Kerken (SOGK) houdt op zaterdag 23 april a.s. haar voorjaarsexcursie die voert langs vier kerken in Noord-Hunsingo: Zandeweer, Uithuizen, Uithuizermeeden en Oosternieland.

Zandeweer, gelegen op een zandopduiking in de Fivelboezem, heeft een dertiende eeuwse laatromaanse kerk met een vijftiende eeuwse vrijstaande toren. In Uithuizen wordt de Dionysiuskerk bezocht, waarvan het schip uit de dertiende eeuw dateert. De muren en gewelven van het koor tonen schilderingen, terwijl vijf rouwborden herinneren aan bewoners van de Menkemaborg. Vervolgens wordt de aan Maria gewijde kerk met het uit 1785 daterende Hinsz orgel bezocht en tenslotte is er een bezoek aan de Nicolaaskerk van het dijkdorp Oosternieland.

De bussen vertrekken op zaterdag 23 april om 10.30 uur bij het hoofdstation in Groningen en worden daar rond 18.15 uur weer terugverwacht. Het excursieprogramma kent een middagpauze waarin tijd is voor een gezamenlijke lunch. De kosten bedragen € 20,00 voor donateurs van SOGK en € 30,00 voor niet-donateurs, inclusief een mapje met kerkbeschrijvingen, maar exclusief lunch. Aanmeldingen aan: Stichting Oude Groninger Kerken, Coehoornsingel 14, 9711 BS Groningen. Wanneer men de tocht op eigen gelegenheid maakt, krijgt men, na aanmelding bij bovenstaand adres, een routeplanning thuisgestuurd. Een mapje met kerkbeschrijvingen is voor € 7,00 te verkrijgen in de eerste kerk van de route.

Het Hof van Nederland

Dr. Jan Dirk Wassenaar

Voor leden van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is Dordrecht een bekende stad: sinds jaar en dag is daar het kantoor gevestigd. Maar er is nog wel meer over de oudste stad van Holland te zeggen. Wie enigszins in de kerkgeschiedenis thuis is, weet van de Nationale Synode van Dordrecht van 1618-1619. Die werd gehouden in de Kloveniersdoelen aldaar. In 1857 werd het verwaarloosde gebouw gesloopt.

Andere historische gebouwen in Dordrecht zijn wel bewaard gebleven. Een daarvan is het in de dertiende eeuw gestichte Augustijnenklooster. Althans: grote delen

Koningsdag 2015

van het complex zijn er nog, waaronder de kerk. Die werd op 27 juli 1572 voor de calvinistische eredienst in gebruik werd genomen.

Het voormalige klooster is sedert Koningsdag 2015 bekend als 'Het Hof van Nederland'.

Het jaar 1572 kwam ter sprake. De aanduiding 'Het Hof van Nederland' heeft te maken met het feit dat in de refter van het Augustijnenklooster de Eerste Vrije Statenvergadering gehouden werd, van 19 tot en met 23 juli 1572. Een maand eerder had Dordrecht de poort voor de watergeuzen geopend en de zijde van

Prins Willem van Oranje gekozen, tegen het Spaanse gezag. Ter gelegenheid van de opening van 'Het Hof van Nederland' verscheen het bijzonder fraai uitgegeven boek Het Hof van Nederland. Dordrecht.

Het eerste hoofdstuk gaat over het Augustijnenklooster van 1275 tot 1575, het tweede over de tijd na 1575, het derde over de verbouwing van het gebouw, het vierde over het daarin gevestigde stadsarchief, het vijfde – onder het motto 'Beleef het verleden. Geschiedenis als experience' – over de inrichting.

In de rest van het boek worden

De Kloveniersdoelen, ca. 1850, aquarel, P.L. Vuijk

■ Buurtkerkenfonds voor Noord-Brabant

De provincie Noord-Brabant en het Prins Bernhard Cultuurfonds stimuleren burgers, lokale overheden, ondernemers en organisaties om samen werk te maken van de eigen leefomgeving. Voor initiatieven die hiervoor cultuur of natuur inzetten, is er het Buurtfonds. Tot eind 2016 is dit fonds er ook voor de ondersteu-

ning van vrijkomende kerken. Voor alle aanvragen is lokaal draagvlak en commitment een voorwaarde voor toekenning.

Buurtkerkenfonds Noord-Brabant is een regeling voor eigenaren van kerken, dorpsraden of bewonersverenigingen die samenwerken aan de herbestemming van hun kerk. In de

komende tien jaar verliest naar verwachting de helft van de 528 kerken in Noord-Brabant zijn oorspronkelijke functie. Oude gebouwen met een verhaal die vaak een prominente plek innemen binnen een stad of dorp. De herontwikkeling van vrijkomende kerken is echter geen sinecure. Veel

De Synode van Dordrecht, 1621, doek, Pouwels Weyts de Jonge

verhalen van Dordrecht verteld. Ik noem er enkele. 'De fonkeling' gaat over de gouden eeuw van Dordrecht, toentertijd de handelsstad van Holland. 'De storm' vestigt de aandacht op 'leven met water'. Dan komen de Sint-Elisabethsvloed van 1421 en de Watersnoodramp van 1953 uitvoerig ter sprake.

'De overtuiging' richt de blik op de Nationale Synode van Dordrecht. Ik citeer de inleiding: 'In de 16e eeuw vormen de calvinisten de kern van de Opstand tegen de Spaanse overheersers, in de 17e eeuw draagt hun geloofsovertuiging bij aan een bijna-burgeroorlog. Dordrecht is in 1618-1619 opnieuw de stad waar belangrijke beslissingen vallen. Had de Eerste Vrije Statenvergadering besloten tot geloofsvrijheid voor iedereen, de Synode van Dordrecht perkt de leevrijheid binnen de kerk juist in.'

Ik schreef dat Het Hof van Nederland. Dordrecht bijzonder fraai

maatschappelijke initiatieven hebben in de startfase behoefte aan advies en begeleiding, of aan voorzieningen om bijvoorbeeld tijdelijk gebruik mogelijk te maken. Voor hen is er het Buurtkerkenfonds Noord-Brabant, een fonds dat voorziet in een bijdrage in de kosten van:
- procesondersteuning en techni-

Agenda voor kerkrentmeesters

Maart

7 maart jaarvergadering afdeling Friesland in de Kurioskerk in Leeuwarden. Inleiders: mevr. ds. K. van den Broeke, mgr. G.J.N. de Korte en mr. P.A. de Lange met als thema "Wierook en pepermint in de krimp". Aanvang: 19.45 uur.

14 maart jaarvergadering afdeling Utrecht in de Vredekerk, Generaal Winkelmanstraat 101 te Soesterberg. Inleider de heer B. Noppers, RCBB Utrecht. De heer Noppers geeft een "foto" van de gemeenten van hetgeen het RCBB zoal tegenkomt bij kerkrentmeesters, diaconieën en begraafplaatsen met ook een link naar Kerk 2025. De bijeenkomst begint om 20.00 uur.

15 maart jaarvergadering afdeling Zuid-Holland in "De Bron" te Nieuwerkerk aan den IJssel. Inleider: dr. A. Plaisier, scribe van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland. Thema: Kerk 2025: met een lichte tred. De bijeenkomst begint om 20.00 uur.

uitgegeven is. Dan heb ik vooral ook de talloze schitterende foto's op het oog. Die geven een prachtig beeld van de geschiedenis van de stad die ook voor de theologische ontwikkelingen in ons land van grote betekenis geweest is.

April

4 april voorjaarsvergadering afdeling Drenthe in het Wilhelminazalencentrum te Beilen. Inleider: dr. K. Dijkstra over het onderwerp "Kerk 2025". De bijeenkomst begint om 19.45 uur.

7 april voorjaarsvergadering afdeling Overijssel en Flevoland in de Plaskerk te Raalte. Onderwerp: "Krimp in de kerk en hoe daar mee om te gaan". Inleiders: mevr. C. Zwerver en de heren Gosker en H. van der Sar. De bijeenkomst begint om 20.00 uur.

16 april VKB-Congres in Leerhotel Het Klooster te Amersfoort

25 april voorjaarsvergadering afdeling Groningen, Gorechtshuis, Hortuslaan 1 te Haren. Inleiders: drs. M. Blokhuis die spreekt over kerkelijke kunstvoorwerpen en S. Kadijk die de verzekeringsaspecten hiervan zal belichten. De bijeenkomst begint om 19.45 uur.

Liesbeth van Noortwijk (red.), Het Hof van Nederland. Dordrecht; WBOOKS Zwolle, 2015; 144 p.; ISBN 978 94 625 8083 1; prijs: € 22,95.

sche planvorming;
- verbouwings- en inrichtingskosten voor een sociale of culturele bestemming;
- overbruggingskosten bij tijdelijk beheer en instandhouding.
De regeling voor buurtkerken is opengesteld tot en met 31 december 2016. Er is in totaal een bedrag van

€ 500.000 beschikbaar. De hoogte van de subsidie is 70 procent van de subsidiabele kosten, tot een maximum van € 50.000. Indien er extra maatregelen worden uitgevoerd voor hoogwaardige, innovatieve en energiezuinige maatregelen, is de hoogte van de subsidie maximaal € 60.000.

Advies over de rechtspositie van de predikant

In de brief d.d. 1 januari 2016 van de Beheerscommissie centrale kas predikantstraktementen en het Georganiseerd Overleg Predikanten aan o.a. de colleges van kerkrentmeesters is een afzonderlijke paragraaf gewijd aan de rechtspositie van de predikant.

Positie van eigen aard

Eind 2014 heeft het moderamen van de generale synode op verzoek van het Georganiseerd Overleg Predikanten een commissie van deskundigen op staatsrechtelijk, civielrechtelijk, arbeidsrechtelijk, fiscaalrechtelijk en kerkrechtelijk gebied ingesteld met de vraag te adviseren over de rechtspositie van de predikant. Wat is de huidige rechtspositie en zou het gewenst zijn een andere rechtspositie te kiezen, bijvoorbeeld die van een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht? De commissie ad hoc heeft in 2015 gerapporteerd.

De huidige rechtspositie van de predikant is vanuit het burgerlijk recht gezien een positie van eigen aard. De predikant is niet werkzaam op basis van een 'arbeidsovereenkomst', een 'overeenkomst van opdracht' of een 'aanneemovereenkomst' naar burgerlijk recht, maar op basis van een overeenkomst die volledig wordt geregeerd wordt door kerkelijk recht. Deze aparte overeenkomst is mogelijk dankzij de scheiding van kerk en staat en de inrichtingsvrijheid van kerkgenootschappen volgens artikel 2:2 van het Burgerlijk Wetboek.

De kerkelijke rechtspositie kenmerkt zich door de vrijheid van de gemeente om een beroep uit te brengen op een gewenste predikant, door het anti-hiërarchische principe dat het ene ambt niet over het andere ambt regeert en door de vrijheid van het ambt. Bij het aanvaarden van het beroep accepteert de predikant

al hetgeen de kerk heeft geregeld met betrekking tot de uitoefening van het ambt. Daartoe behoren de doctrinaire ruimte, de kerkorde, de kerkelijke rechtspraak, de visitatie, de inhoud van het werk (ordinantie 3-9 en 4-12), de bepalingen voor de eredienst en de bediening van de sacramenten, de gedragscode, de arbeidsvoorwaarden en de regelingen voor ziekte, arbeidsongeschiktheid en ontslag.

Daarnaast is de predikant gebonden aan het beleidsplan van de gemeente en aan de afspraken die worden gemaakt in het jaargesprek. Binnen deze ruimte is sprake van de vrijheid van het ambt. Dit is als volgt geformuleerd in ordinantie 3-5-2: Bij het opstellen van de beroepsbrief wordt rekening gehouden met de vrijheid van het ambt van predikant als dienaar des Woords. De inhoud en de strekking van de beroepsbrief kunnen er dus niet toe leiden dat de predikant aan de kerkenraad of aan de gemeente ondergeschikt is. De predikant is vrij – en moet zich dus ook vrij kunnen voelen – om in de bediening van het Woord zo nodig haaks op in de gemeente (en de kerkenraad) heersende opvattingen en levenswijzen te staan. Hij kan op grond van exegese en meditatie tot een verkondiging moeten komen die kritisch is op het leven van mensen, het leven van de gemeente en mogelijk ook het beleid van de kerkenraad. De principes van anti-hiërarchie en vrijheid van het ambt sluiten werkgeversgedrag vanuit de gemeente uit.

Eigen systeem voor rechtspraak

Qua rechtsbescherming heeft de kerk een uitgebreid eigen systeem voor rechtspraak (opzicht, bezwaren en geschillen, ambtsontheffing en geschillenbeslechting predikantstraktementen). Uitspraken van kerkelijke rechters kunnen desge-

wenst ter marginale toetsing worden voorgelegd aan een burgerlijke rechter.

Fiscaal gezien is het traktement van de predikant in de regel geen 'loon uit dienstbetrekking' (waarover loonbelasting verschuldigd is) of 'winst uit onderneming' (waarover omzetbelasting en inkomstenbelasting verschuldigd is), maar 'resultaat uit overige werkzaamheden' (waarover inkomstenbelasting verschuldigd is).

De commissie van deskundigen heeft geadviseerd om de huidige kerkelijke rechtspositie te handhaven. De keuze voor de arbeidsovereenkomst zou onder meer de volgende bezwaren opleveren.

- Er ontstaat ongewenste complexiteit doordat het kerkrecht (ambt) gecombineerd moet gaan worden met arbeidsrecht (rechtspositie) en doordat een ingewikkelde structuur bedacht zou moeten worden waarin de vereiste gezagsverhouding binnen de arbeidsovereenkomst gecombineerd wordt met de principes van anti-hiërarchie en vrijheid van het ambt.
- Toepassing van het arbeidsrecht brengt elementen in de verhouding tussen predikant en gemeente die zich niet goed verhouden met het denken over het ambt.
- De kerkelijke rechtspositie biedt betere mogelijkheden voor beleid met betrekking tot flexibiliteit en mobiliteit op de arbeidsmarkt van predikant dan het arbeidsrecht.
- De kerkelijke rechtspositie is voor de gemeenten goedkoper dan de positie met een arbeidsovereenkomst. De eigen kerkelijke voorzieningen voor het inkomen bij onvrijwillige werkloosheid en arbeidsongeschiktheid zijn goedkoper dan de sociale voorzienin-

gen, die gelden voor werknemers.

- Voor de meeste predikanten is de kerkelijke rechtspositie fiscaal aantrekkelijker dan de positie als werknemer.

Overige adviezen

Daarnaast adviseerde de commissie om:

- in de kerk te bevorderen dat kerkenraden en colleges van kerkrentmeesters zich te allen tijde onthouden van werkgeversgedrag ten opzicht van predikanten (feitelijk werkgeversgedrag brengt het risico met zich mee dat een burgerlijke rechter een arbeidsovereenkomst gaat aannemen tussen predikant en gemeente);
- nader onderzoek te doen hoe de preventie van en interventie bij spanningen tussen predikanten en gemeenten kan worden verbeterd (door instrumenten als visitatie, rechtspraak, jaargesprekken, permanente educatie, loopbaanbegeleiding, intervisie, supervisie, coaching en mediation);
- te investeren in de kwaliteit van de bestuurlijke gremia die de opdracht hebben om de kerkelijke rechtspositie te onderhouden (Georganiseerd Overleg Predikanten, Beheercommissie centrale kas predikantstraktementen); en
- binnen het Georganiseerd Overleg Predikanten bij de ontwikkeling van het arbeidsvoorwaardenbeleid duidelijke afspraken te maken over de referentie aan andere sectoren. Het advies is in ieder geval om predikanten niet te vergelijken met zelfstandig ondernemers, die tegen eigen tarieven hun diensten of producten aan klanten kunnen verkopen.

In haar vergadering van november 2015 heeft de kleine synode met waardering kennis genomen van het inhoud van het advies, dat reeds was overgenomen door het moderamen van de generale synode. De uitvoering van de aanbevelingen wordt meegenomen bij de uitwerking van de plannen rond de visienota "Waar een Woord is, is een weg", aldus de brief.

Kalender voor kerkrentmeesters

Voor de colleges van kerkrentmeesters is het van belang in de komende maanden o.m. aan de volgende zaken aandacht te besteden.

Februari:

- Registratie toezegging Kerkbalans 2016
- Inventarisatie van de opmerkingen van de Kerkbalanslopers en deze, indien dit noodzakelijk mocht zijn (b.v. opmerkingen van pastorale aard), doorgeven aan de overige leden van de kerkenraad.
- Mededelingen in het kerkblad over een indicatie van de resultaten van de actie Kerkbalans 2016
- Bespreking van deze resultaten in het college van kerkrentmeester.
- Betalen Maandnota
- Uiterlijk 31 maart 2016 instandhoudingssubsidie aanvragen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Maart:

- Bedanken van de gemeenteleden voor de toegezegde bijdrage voor Kerkbalans in de vorm van een publicatie in het kerkblad en daarbij een overzicht van de eerste meer definitieve resultaten van de actie Kerkbalans.
- Inzenden van de inlichtingenstaat van de actie Kerkbalans 2016 aan de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (postbus 176, 3300 AD Dordrecht).
- Rappelleren van gemeenteleden die hun toezegging voor de betreffende termijn, indien die verstreken is, nog niet hebben betaald.
- Activeren van de gemeente voor de Paascollecte en bestellen van enveloppen voor de Paascollecte bij de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer te Dordrecht.
- Bespreking van de cijfers van de voorlopige jaarrekening 2015 in het college van kerkrentmeesters.
- Uiterlijk 31 maart 2016 instandhoudingssubsidie aanvragen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
- Betaling Maandnota.

Met ingang van 1 januari 2016 zijn de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Groningen-Drenthe (SBKGD) te Veendam en de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Friesland (SBKGF) te Leeuwarden gefuseerd. De naam van de nieuwe stichting luidt: Stichting Beheer Kerkelijke Gebouwen Noord-Nederland, ofwel SBKG Noord-Nederland.

Het bestuur is samengesteld als volgt: W.v.d. Berg, voorzitter, E. Koops, vice-voorzitter, T. Dam, secretaris, E.J. Heerma, 2e secretaris, I. Zeilstra, penningmeester, A. Kuizenga, voorzitter auditcommissie, J. Doevendans, bouwkundige, J. Strockmeijer, bouwkundige.

Bezoekadressen locatie Leeuwarden: Emmakade 59 en de locatie Veendam: Prins Hendrikplein 10.

Contactpersonen: voor meer informatie kan men terecht bij één van de volgende adviseurs: J. Jongsma, H. Hulshof, P. Weijer, A. Vellinga en M. Sikkink. Voor administratieve zaken: mevr. H. Weijer-v.d.Berg. Postadres: SBKG Noord-Nederland, Postbus 137, 8900 AC LEEUWARDEN, tel. 058 – 2123592, fax. 058 – 2129856, e-mail: info@sbkg-noordnederland.nl

Jury beoordeelt bijna 100 folders Kerkbalans 2016

De Interkerkelijke Commissie Geldwerving (ICG), die jaarlijks de actie Kerkbalans voorbereidt en coördineert, schreef in het najaar van 2015 voor de actie Kerkbalans 2016 een wedstrijd uit onder de slogan "Wie maakt de beste folder". De ICG nam dat besluit omdat steeds meer parochies en gemeenten ervoor kiezen een eigen folder te maken die geheel is toegespitst op de lokale situatie. Dat is een positieve ontwikkeling, want informatie over de situatie van de eigen kerkelijke gemeente of parochie, spreekt leden aan en stimuleert tot geven.

Het resultaat van deze oproep was dat bijna 100 colleges van kerkrentmeesters en parochiebesturen het afgelopen najaar hun zelf ontworpen folder aan de ICG instuurden. Daarmee ging de jury aan de slag, die bestond uit: Fons van Rooij, voorzitter Instituut Fondsenwerving en juryvoorzitter; Elly de Haan-Verduyn, secretaris van de ICG; de heer J.L.W. Zuidwijk, econoom aartsbisdom Utrecht en voorzitter van de ICG; en Wil van de Molengraft, econoom bisdom Den Bosch en lid van de ICG.

Commentaar jury

Juryvoorzitter Fons van Rooij geeft op de inzendingen het volgende commentaar: de jury, die begin december alle inzendingen ter beoordeling kreeg voorgelegd, kwam op 7 januari jl. bijeen om elkaars bevindingen over het bestudeerde materiaal te bespreken. Zij was aangenaam getroffen door het grote aantal inzendingen, want er werden er bijna honderd geteld! Hoewel een aantal inzendingen na de sluitingsdatum is ingezonden, heeft de jury uit coulanceoverwegingen besloten, die toch mee te nemen in haar eindoordeel.

Vrijwel zonder uitzondering mag vermeld worden dat alle inzendingen

van een goed tot zeer hoog niveau zijn. Er is gewogen op onderdelen zoals originaliteit, vormgeving, fotografie en kopij, als op de kracht van het persoonlijke en fondsenwervende appèl dat wordt gedaan en – tot slot – de algehele indruk die de folder achterlaat. De juryleden hebben eerst onafhankelijk van elkaar de inzendingen beoordeeld en in tweede termijn met elkaar. Er was direct unanimitéit over de prijswinnende folder. Voor de tweede en derde prijs waren meerdere gegadigden, maar na een uitvoerige gedachteswisseling konden voor deze eervolle plekken ook de gelukkigen gekozen worden. Opnieuw unaniem.

Diversiteit

De jury is zich bewust van de diversiteit binnen de kerk. Campagnes moeten goed aansluiten op de leden van de kerkgemeenschap. Dat leidt dan soms tot een uitgesproken creatieve folder, dan weer tot folders die meer ingetogen, heel inhoudelijk of juist persoonlijk zijn. De jury realiseert zich dat er geen allesomvattende en iedereen

aansprekende campagne bestaat. Belangrijk is dat de samenstellers van de folders zich uitsluitend hebben gericht op hun doelgroep.

De prijswinnende folders vormen het topje van de vele Kerkbalans uitingen. Opmerkelijk is de grote toewijding die is besteed aan alle campagnes. Het niveau gaat zichtbaar jaarlijks vooruit, hetgeen erg positief is voor de komende jaren. Een met zorg ontwikkelde campagne vergroot de betrokkenheid van de leden en de uiteindelijke inkomsten voor de lokale kerkgemeenschap.

De 1e plaats

Op de eerste plaats is geëindigd 'Marc & Usker K. en de verdwenen taartpunt' van de Marcuskerk uit Utrecht. De folder richt zich in het bijzonder op de doelgroep jongeren en jeugd. De jury roemt het stripverhaal als creatieve vorm. Heel origineel en aansprekend. Er wordt goed gebruik gemaakt van het aangereikte landelijk campagne-element met de slogan 'Mijn kerk.....voert actie'. Deze campagne inspi-

Het team van de Marcuskerk ontvangt de hoofdprijs uit handen van Fons van Rooij (tweede van links)

reert anderen om 'Out-of-the-box' te denken. Wat de jury betreft met stip op nummer 1.

Op de tweede plaats is gekomen 'Kerkbalans 2016.nl Ontmoeten.....' van de St. Franciscus Assisië-parochie uit Haaksbergen. Onder de vlag van het centrale thema 'ontmoeten' wordt relevante informatie gegeven over het reilen en zeilen van de kerkgemeenschappen. De verzorgde vormgeving ondersteunt op ingetogen wijze de verschillende onderwerpen. Er wordt duidelijke informatie verschaft over de plannen en de financiën die ermee zijn gemoeid.

Op de derde plaats komt de folder 'Mijn kerk inspireert' van de hervormde gemeente De Rank uit Staphorst. De inspiratie en het groepsgevoel spatten werkelijk van de folder af. Wat een vrolijkheid. Het samenwerken en invulling geven aan de rol van 'onze' kerk, gedïllustreerd met een fotoverhaal, in combinatie met het vragen om de bijdrage, vormen de kern van de campagne. Zoveel collectieve energie is aanstekelijk en moet wel extra inkomsten opleveren in 2016.

Creativiteit

Het was vanzelfsprekend van tijd tot tijd wikken en wegen voor de jury. Er waren immers zoveel goede inzendingen, dat het een dubbeltje op z'n kant genoemd kan worden dat andere folders net niet werden uitverkoren. Nieuwe ronde, nieuwe kansen, zeggen we dan. De jury dankt alle inzenders voor de geweldige inspanning, de vaak verrassende creativiteit en professionele kopij, fotografie en vormgeving. Zij wenst u alle succes met de geldverving en zij ziet u graag weer terug in de volgende ronde, aldus juryvoorzitter Fons van Rooij.

Laatste publicatie Sytze ten Hoeve over de preekstoel van Menaldum

In "Alde Fryske Tsjerken" van december 2015, het informatieblad van de gelijknamige stichting, schrijft Sytze ten Hoeve, die op 1 januari jl. plotseling overleed, over de preekstoel van Menaldum uit 1672. Het rijke familiearchief Thoe Schwarzenberg en Hohenlansberg op Tresoar (Fries historisch en letterkundig centrum in Leeuwarden) bevat veel stukken over kerkelijke zaken, vooral in Menaldum. Daardoor zijn er zeldzame zeventiende eeuwse gegevens beschikbaar over kerkbouw- en kerk-inrichting, zoals van de preekstoel die omstreeks 1672 in de kerk van Menaldum werd geplaatst.

De vorm en de decoratie van de preekstoel zijn barok van stijl en karakteristiek voor de tweede helft van de zeventiende eeuw. De kuip is toegankelijk via een trap, die in 1874 is aangebracht. De kuip, die een samenstel vormt van geprofileerd lijstwerk en panelen, heeft enig ebbenhouten inlegwerk en is op de hoeken voorzien van forse getordeerde (kurkentrekervormige), omrankte kolommen met Ionische kapitelen. De panelen hebben boogvormige versieringen en daarboven snijwerk dat in 1981 zwart is geschilderd.

Onder de bogen zijn onder schelpornamenten allegorische figuren gesneden naar beschrijvingen uit de Iconologia van Cesare Ripa, volgens de onderschriften: Het Gelof (met het bijbelboek en de hand op de borst), Die Hope (met anker), Die Liefde (met kinderen), Gerechtigheit (met zwaard en weegschaal) en Stantvastigheit (met een zuil). Het ruggenschot vertoont op het paneel onder de draperie de gekroonde alliantiewapens Cammingha en Donia. Het paneel wordt geflankeerd door omslingerde, getordeerde pilasters met Ionische kapitelen en bijzondere vleugelstukken. Het forse klankbord heeft een rand van lijstwerk met verkroppingen op de hoeken, zoals de kuip ook heeft. Het bijbehorende doophek is in 1874

Ruggeschot van de preekstoel van Menaldum

vergroot en uitgebreid. Het oorspronkelijke hek is opgebouwd uit panelen, gewrongen balusters en een boogfries.

Bijzonder en voor Friesland unieke elementen aan het ruggenschot zijn de vleugelstukken. Het zijn bladvoluten, waaruit vrouwelijk halffiguren voortkomen. De ene draagt een kelk en de andere heeft een slang in haar hand.

De kwitantie voor de betaling van de preekstoel voor Rixt van Donia is door een notaris opgemaakt op 31 december 1672, mogelijk om voor de jaarwisseling schoon schip te maken. De totstandkoming van de preekstoel heeft ook lang geduurd. Keimpe van Donia had bij zijn leven de schenking van de preekstoel toegezegd. Zijn dochter Rixt moest het legaat uitvoeren. Haar man, die vrijheer was van Ameland, wachtte behoorlijk lang met de uitvoering van het legaat, namelijk tot de jaren 1669-1671, toen de kerk van Menaldum geheel werd vernieuwd en heringericht, aldus de heer Ten Hoeve.

Kerkbalans 2016 van

Rook Belder

In plaats van met de persconferentie die de Interkerkelijke Commissie Geldwerving (ICG) jaarlijks bij de start organiseert, is de actie Kerkbalans 2016 dit jaar in een 15-tal steden van start gegaan met kloggelui. Dat klok luiden gebeurde door bekende Nederlanders die lieten weten waarom de kerk voor hun van grote betekenis is. De kerken die jaarlijks de actie Kerkbalans organiseren (Rooms-Katholieke Kerk, Protestantse Kerk in Nederland en de Oud-Katholieke Kerk) willen met deze vorm van Kerkbalanspresentatie nog eens duidelijk maken dat de plaatselijke kerken en parochies in ons land een belangrijke plaats in onze samenleving vervullen.

De bedoeling van dit inluidmoment is om Kerkbalans onder de aandacht van de eigen kerkleden te brengen, zodat de duizenden Kerkbalanslopers die tijdens de actieperiode (17–31 januari 2016) gemeenteleden en parochianen bezoeken, mensen thuis aantreffen en vervolgens kunnen afspreken wanneer zij de enveloppe met het antwoord op Kerkbalans 2016 in ontvangst kunnen nemen.

Goede aanpak

Eén van de steden waar de actie Kerkbalans 2016 op deze wijze van start ging is Middelburg waar de Protestantse Gemeente van Middelburg de actie vanuit de Lange Jan, Onder de Toren 1, inluide. De betrokken Bekende Nederlander was hier mevrouw ds. Karin van den Broeke, gemeentepredikant in Zeeland en preses van de Generale Synode van de Protestantse Kerk in Nederland.

Rond 11.30 uur had zich een aantal mensen in de ruimte bij de toren verzameld waar men door het college van kerkrentmeesters gastvrij ontvangen werd. Kerkrentmeester van de Protestantse Gemeente Middelburg de heer Wim van den

Broeke (geen familie van de synodepreses) wijst er nog eens op dat Kerkbalans van grote betekenis is voor de voortgang van het plaatselijke kerkenwerk.

“Zij is de financiële kurk waarop onze gemeente drijft. Ik vind het daarom erg belangrijk dat met deze vorm van de start van Kerkbalans gemeenteleden directer betrokken worden bij de zaak waar het om gaat en dat die gemeenteleden die straks de wijk ingaan, de Kerkbalanslopers, een hart onder de riem

wordt gestoken. Ik vind het bovendien erg fijn dat de Rooms-Katholieke Kerk aan dit initiatief meedoet en hierbij vertegenwoordigd is”, aldus de heer Van den Broeke die er nog eens op wijst dat de kerkrentmeesters bij de voorbereiding van het inluidmoment veel steun hebben ontvangen van het bureau dat door de ICG hiervoor is ingeschakeld en van de Dienstenorganisatie.

Bemoediging

Hierna krijgt ds. Karin van den

start met klokgelui

Broeke de gelegenheid om in het kort uiteen te zetten waarom Kerkbalans voor de Kerk maar ook voor de samenleving een zaak van levensbelang is. Vanuit haar functie is zij ook op de hoogte van de ontwikkelingen in de wereldkerk waar, in plaats van een krimp zoals bij ons, sprake is van een groeiende belangstelling voor de Kerk. "Het is bemoedigend te constateren wat de Bijbelverhalen voor miljoenen mensen te zeggen hebben en wat die voor hen betekenen".

Zij vindt het een heel goed initiatief dat de Kerken zich op deze wijze presenteren door aandacht te vragen voor de financiële zaken die aan een kerk niet voorbij gaan en dat er Bekende Nederlanders zijn die vanuit hun betrokkenheid met de kerk op overtuigende wijze duidelijk maken waarom het belangrijk is dat kerkleden hun plaatselijke gemeente of parochie financieel ondersteunen. Hoewel de kerk bijna altijd geld vraagt voor anderen, is het voor de kerk wat lastig om geld te vragen

Synodepreses ds. Karin van den Broeke

voor zichzelf. Maar om onze rol in maatschappij en samenleving te vervullen, zijn er naast vele vrijwilligers ook beroepskrachten (predikanten, kerkelijk werkers) nodig en zijn er gebouwen nodig om activiteiten te laten plaatsvinden. Dat kost wat geld en daar gaat het bij Kerkbalans om.

De komende dagen gaan door weer en wind duizenden mensen op pad om de gemeenteleden de Kerkbalans envelop te brengen en die een week later weer op te halen. Die duizenden vrijwilligers doen dat vanuit hun overtuiging dat de kerk in onze samenleving een belangrijke plaats inneemt. "De kerk is de centrale plek waar mensen samen komen. Op momenten van blijdschap (huwelijk, doop) maar ook wanneer er verdriet is (uitvaart, begrafenis). De kerk is ook de plek van waaruit aandacht wordt besteed aan vluchtelingen, voedsel aan mensen wordt verstrekt en de plek waar barmhartigheid is. Ik hoop dat weer veel kerkleden zich van hun verantwoordelijk bewust zijn om voor die kerk geld te geven", aldus de synodepreses.

Hierna wordt de knop aangezet om de grote zware klok van de Lange Jan, die gewoonlijk tijdens de Kerstnachtdienst wordt gebruikt, te luiden.

Kerkbalans inluïdmoment 2016

Zaterdag 16 januari werden rond het middaguur in Nederland de klokken geluid, door BN'ers die hiermee aandacht voor het belang van de kerk vroegen. Hiermee werd Kerkbalans ingeluid. Dankzij Kerkbalans kunnen kerkgemeenschappen functioneren en hun maatschappelijke functie blijven vervullen.

KERK **BALANS**.nl
2016

Groningen

Locatie: Sint-Jozefkathedraal
Inluider: Mgr. Dr. Bisschop van Groningen en Leeuwarden Gerard De Korte

Leeuwarden

Locatie: Grote Jacobijnerkerk
Inluider: Henk Kroes, oud-kerkrentmeester Protestantse gemeente te Boazum en oud-voorzitter van de Vereniging de Friesche Elf Steden en Sander de Rouw, lid van Gedeputeerde Staten van Fryslân

Egmond aan Zee

Locatie: Verenigingsgebouw
Inluider: Jan Mesu, wethouder en locoburgemeester, Laura Zwart, koor captain en Kees Kager, auteur

Zwolle

Locatie: Peperbus
Inluider: Arie Slob, Wim Waanders, boekverkooper en uitgever, en vicaris Ronald Cornelissen

Almere

Locatie: De Drieklank
Inluider: Annemarie Jorritsma, fractievoorzitter van de VVD en voormalig burgemeester Almere.

Amstelveen

Locatie: De Kruiskerk
Inluider: Mirjam van 't Veld, burgemeester Amstelveen

Delft

Locatie: Maria van Jessekerk
Inluider: Paul van Geest, Hoogleraar Kerkgeschiedenis

Dalfsen

Locatie: De Grote Kerk
Inluider: Sabine Uitslag, politica

Middelburg

Locatie: Lange Jan
Inluider: Karin van den Broeke, predikant in Zeeland en preses van Protestantse Kerk in Nederland

Den Haag

Locatie: plein bij Jacobus de Meerderekerk
Inluider: Piet Heijn Donner, vice-president Raad van State

Utrecht

Locatie: Sint Augustinus
Inluider: Wilfred Kemp, RKK, presentator

Arnhem

Locatie: Eusebiuskerk
Inluider: Reinier van den Berg, weerman

's-Hertogenbosch

Locatie: Sint-Jan
Inluider: Addy van den Krommenacker, couturier, Roger Schouten, Burgervoorzitter van Oeteldonk, Danny van den Hout, acteur Jheronimus Bosch, Plebaan Van Rossem en Kapelaan Patrick Kuis

Bergen op Zoom

Locatie: Sint-Gertrudiskerk
Inluider: Maarten van den Boom, directeur streekomroep ZuidWest TV

Maastricht

Locatie: Sint Servaasbasiliek
Inluider: Leon Frissen, oud gouverneur

Op 17 november jl. hield de LOB haar algemene ledenvergadering in Driebergen. De voorzitter van de LOB, de heer H. Keizer, deelt mee dat de ledenschildjes, dit keer zonder jaartal, onlangs aan de leden zijn toegezonden. De RI&E is binnenkort online en in 2016 ontstaat er een vacature van consulent in verband met het vertrek van de heer J.W.A. Beltman.

Lezersonderzoek

Hierna doet de heer W. van Midwoud enkele mededelingen over het deze zomer gehouden lezersonderzoek onder de lezers van "De Begraafplaats", waarop 250 personen gereageerd hebben. Het blijkt dat de Juridische Vraagbaak van mr. W.G.H.M. van der Putten het hoogst scoort met 8,07, gevolgd door LOB-nieuwspagina (7,41), Nieuws (7,22) en nieuwe producten en diensten (7,22). In relatie tot andere vakbladen op het gebied van het Uitvaartwezen scoort "De Begraafplaats" hoog met 8,2.

In antwoord op de vraag of "De Begraafplaats" kostendekkend moet zijn reageert 14 procent bevestigend, ruim 30 procent vindt een tekort tot 20 procent van de exploitatie, acceptabel, terwijl 42 procent het niet nodig vindt om deze uitgave, die zeer gewaardeerd wordt, kostendekkend te maken. Het restant van 14 procent heeft hierover geen mening.

Nieuwe website

Mevr. Carolien Kerlen, geeft een korte uiteenzetting over de nieuwe website van de LOB. Zij wijst erop dat de tekst van de website geschreven is voor de consument. Wat moet er allemaal gedaan worden wanneer iemand overlijdt? Alle te nemen stappen worden hier omschreven. De pagina's kan men zelf invullen, zoals soorten graven, asbestemming, aula, catering, Armeens en een Joods deel, afspelen van muziek. Er

H. Keizer

kan zelfs geselecteerd worden op b.v. een katholiek deel. Er is een overzicht gemaakt van alle wensen en op dit moment is de LOB in gesprek met enkele bureaus. Begin januari 2016 wordt de website gebouwd en in februari wordt die getest. In april/mei 2016 hoopt men dat de website online is.

Bestuurswisseling

Vervolgens krijgt de penningmeester, de heer J. v.d. Broek, gelegenheid de begroting 2016 te bespreken. Na een toelichting stelt de vergadering deze begroting vast.

Daarna meldt de voorzitter dat mevr. Monique Kiekenbosch, beheerder van de begraafplaats van Enschede, 12 jaar bestuurslid van de LOB is. Omdat zij haar maximale zittingsperiode heeft bereikt, is zij niet herkiesbaar. De voorzitter bedankt haar voor het werk dat zij voor de LOB heeft verricht en de fijne samenwerking sinds 2003. In dit verband noemt hij haar aandeel bij de totstandkoming van de handleiding grafadministratie. Hij overhandigt haar een boeket bloemen.

Hierna introduceert hij mevr. Verkuil van de gemeentelijke begraafplaats in Hilversum die vervolgens unaniem door de ledenvergadering wordt benoemd.

Tijdens de rondvraag deelt de voorzitter mee dat na de pauze een korte presentatie wordt gegeven door de heren Beltman en Van Midwoud over kwaliteitsbevordering. Hij is blij dat een groot deel van de LOB-leden voldoet aan de gestelde kwaliteitscriteria.

Kwaliteitsbevordering

De heer Beltman deelt mee dat er vanuit de doelstelling van de LOB, te weten belangenbehartiging, vertegenwoordiging en kwaliteitszorg, enkele toetsingscriteria zijn gesteld die gehanteerd worden. Op basis van het beleidsplan 2012-2017 van de LOB, is voor kwaliteitsbevordering onder meer vereist: een positief imago, een gezonde exploitatie, eigen waarnemingen op het terrein van wet- en regelgeving, zicht hebben op de trend van een toename van het percentage dat voor crematie kiest en een keuzevrijheid. Tijdens de afgelopen algemene ledenvergaderingen van de LOB, een klankbordgroep die ingesteld is en o.a. een tweetal nieuwsbrieven aan de leden, is er aan de voorbereiding veel aandacht besteed.

Hierna geeft de heer Van Midwoud een overzicht van het onderzoek dat in de periode oktober 2014 – februari 2015 is ingesteld. Er is een viertal aspecten waaraan naar de mening van de LOB alle beheerders van begraafplaatsen gehouden zijn, namelijk:

- Beheer begraafplaats conform Wet op de lijkbezorging;
- Beheer begraafplaats conform Besluit op de lijkbezorging;
- Administratie conform de Wet op de lijkbezorging; en
- Ruimen van graven conform de Handleiding van de LOB.

Per onderdeel kon men 100 punten scoren. Daarnaast waren er nog 67 punten te behalen bij andere criteria.

■ Koninklijke onderscheidingen uitgereikt

Tijdens de kerkdienst van zondag 10 januari jl. in Vlagtwedde werd aan mevr. Wennie Meijer-Potze en de heren Adolf Riks en Hilvert Bossen, een koninklijke onderscheiding uitgereikt.

Zij werden benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. De heer Riks vierde in januari zijn 70-jarig jubileum als organist, mevr. Meijer heeft zich als koster lange tijd verdienstelijk gemaakt, terwijl de heer Bossen verschillende functies in het kerkbestuur heeft bekleed. Van harte gefeliciteerd!

De gedecoreerden uit de hervormde gemeente Vlagtwedde

Met betrekking tot de identiteit blijf 54 pct. tot de categorie kerkelijke begraafplaatsen te behoren, 38 pct. tot de gemeentelijke begraafplaatsen en 8 pct. een andere beheersvorm. Een ander interessant deel is dat 61 pct. over een actueel reglement of verordening beschikt, 3 pct. heeft een heel oud reglement en 20 pct. zit daar tussen in. Inzake de klachtenregistratie houdt 30 pct. dit bij en voor wat de RI&E betreft heeft 35 pct. een actuele RI&E, 38 pct. heeft die niet en 27 pct. weet dit niet.

■ Consumentenonderzoek

Tenslotte geeft de heer Van Midwoud nog een korte uiteenzetting over een LOB Consumentenonderzoek. Het is een onderzoek naar de beweegredenen van consumenten om te kiezen voor begraven of cremen, alsmede hun wensen met betrekking tot begraafplaatsen. In totaal hebben 1.181 respondenten gereageerd. De groep is representatief voor geheel Nederland. Van de 65-plussers zegt slechts 16 pct. te kiezen voor begraven. Dit percentage ligt aanzienlijk lager dan de 39 pct. van de overledenen die in 2014 werden begraven. Opvallend is ook dat van de groep die 40 jaar of jonger is, gemiddeld bijna 60 procent voor begraven kiest. In de noordelijke provincies kiest ongeveer 30 procent van alle Nederlanders voor begraven en circa 50 procent voor cremen. In de Randstadprovincies ligt het percen-

tage van allebei op 40, terwijl 20 procent hierover geen mening heeft. Verder blijkt dat 11 procent van de geënquêteerden affiniteit met een natuurbegraafplaats heeft. Het rapport is te vinden op de website van de LOB.

De eerstvolgende algemene ledenvergadering is op 19 april 2016.

■ Kerkelijke kunst en verzekeringen

Op 25 april a.s. houdt de afdeling Groningen van de VKB haar voorjaarsvergadering in het Gorechthuis aan de Hortuslaan 1 in Haren (Gr). Inleidingen worden gehouden door drs. M. Blokhuis, verbonden aan het Catharijneconvent, over kerkelijke kunstvoorwerpen. De tweede inleiding wordt gegeven door de heer S. Kadijk, directeur van Donatus Verzekeringen die de verzekeringsaspecten inzake de kunstvoorwerpen zal belichten. De bijeenkomst begint om 19.45 uur.

■ Inkomsten goede doelen in 2014 gestegen

De totale inkomsten van goede doelen bedroegen in 2014 meer dan € 2,2 miljard en dat is 2,2 pct. meer dan de inkomsten uit 2013, zo meldt het blad Bestuur Rendement van december 2015. Het merendeel van de inkomsten kwam uit eigen

fondsenwerving (38 pct.) en subsidies (41 pct.). Dat blijven de meest effectieve kanalen van fondsenwerving. Bij eigen fondsenwerving moet men denken aan donaties, giften, sponsoring, contributies, nalatenschappen of verkoop van goederen. De inkomsten uit donaties en giften zijn in 2014 ook gestegen. De overige inkomsten (21 pct.) bestonden uit acties van derden (15 pct.), beleggingen (4 pct.) en overige bronnen (2 pct.).

Overige conclusies uit de analyse van de goede doelensector zijn:

- 88 pct. van de totale inkomsten in 2014 is aan het goede doel besteed;
- de inkomsten uit sponsoring en contributies zijn ten opzichte van 2013 toegenomen; en
- de inkomsten uit collectes zijn opnieuw gedaald.

Bestuur Rendement meldt dat 86 organisaties aan het onderzoek hebben meegewerkt en dat het volledige rapport te vinden is op www.goededoelennederland.nl

Nieuws uit de provincies

Rook Belder

De afdeling Drenthe hield in het najaar van 2015 twee regiobijeenkomsten, namelijk op 10 november in Vries en op 16 november in Hollandscheveld die door zo'n 70 kerkrentmeesters werden bezocht. Tijdens die bijeenkomsten hield mr. A. Rigters een inleiding over de kerkorde en dan met name over die ordinanties die voor kerkrentmeesters van belang zijn. De andere inleiding werd gehouden door drs. M. Blokhuis, erfgoed specialist verbonden aan het Catharijneconvent te Utrecht, die o.a. wees op het grote belang van het behoud van het kerkelijk niet-museale kunstbezit.

Onderstaande samenvatting betreft de bijeenkomst te Hollandscheveld die door de afdelingsvoorzitter, mevr. M.W. Volder, met het lezen van een passage uit Matheus 14 en een spiegelverhaal werd geopend, waarna zij voorgaat in gebed. Nadat zij heeft medegedeeld dat er veel belangstelling bestond voor de cursus kerkrentmeester, die wellicht een vervolg zal krijgen, geeft zij het woord aan de heer Rigters.

Besluitvormingsproces

De heer Rigters deelt mee dat de kerkelijke regelgeving in onze Kerk en met name de kerkorde, gebaseerd is op 1 Corinthe 14 : 40 waar gezegd wordt dat het in de kerk 'ordenlick en eerbaarlijk' toe moet gaan. Was het destijds de koning die als opperkerkvoogd bij het kerkelijk beheer betrokken was, later ging dat over naar toezichtcolleges. Bij de kerkordewijzigingen van 1951 en 2004 is het accent op de gemeente komen te liggen. Kenmerkend daarbij is o.m. dat de besluitvorming nooit bij één persoon berust, maar altijd samen wordt genomen. Bij wijzigingsvoorstellen worden deze

Mr. Ad Rigters

in eerste lezing in de synode besproken en besloten, vervolgens worden de classes geconsidereerd en vindt bespreking en besluitvorming in tweede lezing plaats.

Hoe het kerkrentmeesterlijk beheer geregeld is, staat in ordinantie 11. Het uitgangspunt is dat de kerkenraad de zorg heeft voor de vermogensrechtelijke zaken in de gemeente zoals dat in ordinantie 4-7 geregeld is. Aan het college van kerkrentmeesters is de verzorging van de vermogensrechtelijke zaken voorzover niet van diaconale aard, toevertrouwd (ord. 11-7). Hieronder vallen o.a. zaken als beleidsplan, begroting, collecterooster, jaarrekening, geldwerving en beschikbaarstelling van kerkelijke gebouwen voor de eredienst.

Over deze zaken besluiten kerkenraad en college van kerkrentmeesters in gezamenlijkheid. Overige zaken, zoals het beheer van de goederen van de gemeente waaronder kerkelijke begraafplaatsen, het personeel, bijhouden van de registers, archieven (ook die van de diaconie) en verzekeringspolissen behandelt het college van kerkrentmeesters binnen de context van de kerkorde zelfstandig. Zowel kerkenraad als college van kerkrentmees-

ters zijn, wanneer de begroting eenmaal is vastgesteld, gehouden binnen de kaders van die begroting te handelen. Zou de kerkenraad hiervan willen afwijken, dan kan dat niet dan in overleg, dus met instemming van het college van kerkrentmeesters.

Toezicht

In tegenstelling tot de situatie voor 2004 is het toezicht aanzienlijk afgezwakt. In plaats van bovenplaatselijk, is de toezichtrol bij veel zaken bij de kerkenraad gekomen. Dat is het geval bij bouwen, onderhoud, uitbreiden van gebouwen. Maar ook bij het aanvaarden van erfstellingen en legaten, het oprichten of deelnemen van een stichting. Wanneer de kerkenraad ingestemd heeft met bepaalde voorstellen dan is er voor een aantal zaken toestemming nodig van het RCBB (Regionaal College voor de Behandeling van Beheerszaken). Dit is o.a. het geval bij restauratie of verbouwing van gebouwen met een cultuurhistorische of architectonische waarde of van voorwerpen van oudheidkundige, historische of kunstwaarde. Het RCBB kan, wanneer rekening en begroting daartoe aanleiding geven, de gemeente bepaalde verplichtingen opleggen, zodat er in dat geval sprake is van een scherpere vorm van toezicht. Het werk van het RCBB moet eigenlijk gezien worden als het over de schouders van de gemeente meekijken bij de zaken die de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de gemeenten betreft. Het RCBB doet dat enkel en alleen in het belang van de gemeente.

Verder wijst de heer Rigters op de procedure van begroting en jaarrekening, de controle van de jaarrekening en de besluitvorming hierover. Bij de besluitvorming is het streven er steeds op gericht dat zaken in gemeenschappelijk overleg en

eenparigheid tot stand komen. Eerst veel praten en dan besluiten. Indien er geen unanimititeit wordt bereikt, dan vindt met gewone meerderheid van stemmen besluitvorming plaats. Blanco stemmen tellen niet mee.

Geldwerving geestelijke zaak

De heer Rigters staat verder stil bij de plaatselijke geldwerving waarover veel publiciteit is. En dat is te begrijpen want de actie Kerkbalans is voor alle gemeenten een zaak van levensbelang. In ordinantie 11-2-7a is nadrukkelijk gesteld dat o.a. de zorg voor de plaatselijke geldwerving een zaak is van de kerkenraad en het college van kerkrentmeesters samen. Weliswaar is de verzorging hiervan aan de kerkrentmeesters toevertrouwd, maar het primaat ligt bij de kerkenraad. Geldwerving is dus een geestelijke zaak of, zoals de vroegere voorzitter van de Commissie geldwerving ds. J.A.G. van Zanten zei, "pastoraat en geldwerving gaan hand in hand". Het valt dan met name op dat juist predikanten hieraan veel te weinig doen. Laat ook de predikant de warmte van dit aspect tijdens de eredienst door laten stralen, zo bepleit de heer Rigters.

Naast de gebruikelijk geldwerving (Kerkbalans) noemt hij nog andere vormen van geldwerving, zoals erfstellingen en legaten, gebruik maken van de mogelijkheden van de periodieke gift, stimuleren van de verhuur van kerkelijke gebouwen. En tenslotte in dit verband: de noodzakelijk aandacht voor de ANBI. De regelgeving voor kerkelijke gemeenten verandert per 1 januari 2016 en het is voor de kerkelijke gemeenten van groot belang dat zij hun zaken per 1 januari a.s. op orde hebben, want anders verliezen zij de ANBI-status, aldus de heer Rigters, die in dit verband verwijst naar de vele artikelen en publicaties in "Kerkbeheer" van de hand van mr. J. Broekhuizen.

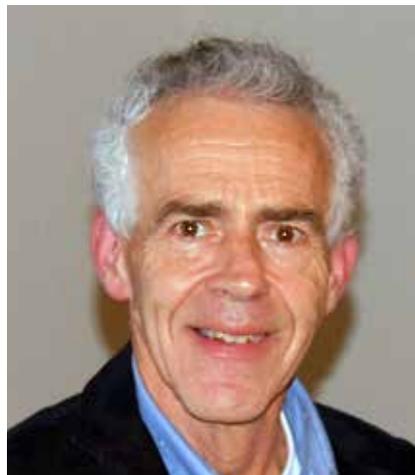
Kerkelijk niet-museaal kunstbezit

Na de pauze krijgt de heer drs. M. Blokhuis het woord. De heer Blokhuis is erfgoedsspecialist voor het protestantisme. Hij richt zich met name op het erfgoed in kerkgebouwen van de Protestantse Kerk in

Aanwezigen op de bijeenkomst van 16 november 2015

Nederland, Algemene Doopsgezinde Sociëteit, Remonstrantse Broederschap en de Christelijk Gereformeerde Kerken. Beheerders van protestants erfgoed kunnen met vragen bij hem terecht. Daarnaast verricht hij ook werkzaamheden voor de bisdommen Haarlem-Amsterdam, Groningen-Leeuwarden en Breda.

Drs. Marco Blokhuis

De heer Blokhuis wijst erop dat er steeds meer kerkgebouwen aan de eredienst worden onttrokken waardoor de collecties in die gebouwen nogal eens verspreid raken. Hij noemt in dat verband Sytse de Vries uit Nijland die vorig jaar in "Kerkbeheer" een dringende oproep deed aan de kerkrentmeesters om op zorgvuldige wijze om te gaan met dit stukje kerkelijk kunstbezit.

Sinds het einde van de jaren zeventig is het culturele erfgoed in kerken

vastgelegd. Ook in veel toenmalige hervormde gemeenten is dat het geval. Die rapporten zijn nog steeds beschikbaar en zijn op te vragen bij Museum Catharijneconvent. Deze documenten zijn van belang nu herinrichting van kerken veel voorkomt. Sinds de oprichting in 1977 van de Stichting Kerkelijk Kunstbezit in Nederland (SKKN) zijn er veel inventarisatoren het land ingetrokken om in protestantse en katholieke kerken het culturele erfgoed vast te leggen. Herinrichting en aanpassing van kerkinterieurs wegens veranderingen in de eredienst en het kerkelijk leven en, ook toen al, de sluiting van kerkgebouwen deden de noodzaak voelen om het kerkelijk erfgoed in kaart te brengen met het doel dit beter te kunnen bewaren voor de toekomst.

Inventarislijst

De ervaring wijst uit dat waar een goede inventarislijst gebruikt wordt bij het beheer van het kerkelijk erfgoed, kerkrentmeesters zich meer bewust zijn van het belang van de objecten. Voor een goed beheer van het kerkelijk erfgoed is een actuele inventarislijst onmisbaar. Anno 2015 zijn alle rapporten die in de loop van jaren gemaakt zijn nog steeds beschikbaar en deze zijn op te vragen bij Museum Catharijneconvent te Utrecht.

Herinrichting is nog steeds aan de orde van de dag. Veel kerkgebouwen krijgen een multifunctionele bestemming waarvoor het interieur wordt aangepast. Door fusies van

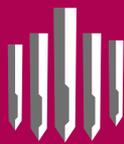
gemeenten komen ook veel voorwerpen bij elkaar in één gebouw. Dat betekent dat bestaande inventarislijsten niet meer up to date zijn. Vaak zijn de rapporten ook niet meer aanwezig. Het gevolg is dat niet meer bekend is welke voorwerpen in het gebouw aanwezig horen te zijn, welke een hoge culturele waarde hebben en welke voorwerpen minder van belang zijn.

Wanneer niet duidelijk is welke voorwerpen eigendom van de kerk zijn, kan dat een groot verlies betekenen, ook in geldelijk opzicht. Voorwerpen met een hoge culturele waarde vertegenwoordigen vaak een hoge financiële waarde. Niet dat het de bedoeling is dat voorwerpen te gelde worden gemaakt, maar bij calamiteiten als brand en diefstal is het wel van belang te kunnen aantonen wat aan waardevolle zaken verloren is gegaan. Wanneer voorwerpen later soms teruggevonden worden, kunnen de lijsten dienen om de herkomst te bepalen. Het Museum Catharijneconvent biedt beheerders van kerkgebouwen de beschikbare inventarislijsten nu digitaal aan. Tegelijkertijd bestaat de mogelijkheid om de lijsten zelf digitaal te beheren en te actualiseren. De erfgoed specialisten van het museum kunnen vervolgens aangeven wat de culturele waarde is. Met een herziene lijst weet elke kerkrentmeester waarover men het beheer heeft en kunnen taken eenvoudig overgedragen worden. Belangrijke voorwerpen kunnen zo niet aan de aandacht ontsnappen.

Handreiking 2011

De heer Blokhuis wijst erop dat wanneer kerkgebouwen gesloten worden, er nagedacht moet zijn over de het religieus roerend erfgoed, want het gaat vaak om kostbare en specifieke voorwerpen. Om de vraag 'Wat willen we bewaren?' goed te kunnen beantwoorden, is het belangrijk om de waarde van religieuze voorwerpen te bepalen. Vaak spelen meerdere waarden een rol:

1. Actuele waarde: wat is de emotionele of religieuze waarde van een voorwerp?
2. Historische waarde: wat is de historische, kerkhistorische of kunsthistorische waarde van een voorwerp?

De orgelbank

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden. Geïnteresseerden kunnen specifieke informatie over de aangeboden orgels opvragen.

Er zijn nu in totaal 7 instrumenten in de orgelbank opgenomen.

Voor gedetailleerde informatie over de orgelbank kunt u contact opnemen met:

Centraal Bureau VKB Tel. (078) 639 36 63

E-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl

of raadpleeg de website van de orgelbank op kerkmarkt.nl: kerkmarkt.nl/advertenties/orgelbank

3. Vergelijkende criteria, bijvoorbeeld: is het zeldzaam, wat is de staat van een voorwerp en hoort het bij een ensemble?

Om alle waarden te toetsen, heeft het Catharijneconvent een z.g. waarderingsformulier ontwikkeld. Het is aan te bevelen wanneer de kerkrentmeester samen met een erfgoed specialist de waardering uitvoert. Hiervoor kan men afspraken maken met het Catharijneconvent.

De kerk als schatkamer

De heer Blokhuis zet nog eens uiteen dat beheer en behoud van religieus erfgoed van groot belang is. Het vertelt immers het verhaal van uw kerk en het vertelt het verhaal van de christelijke wortels van Nederland. Hij noemt in dit verband het door hem geschreven boekje "De kerk als schatkamer" (Zie Kerkbeheer pag. 360 van november 2015). Hierin geeft Blokhuis steeds een kunst- en/of kerkhistorische toelichting bij verschillende voorwerpen. Hij noemt daarin bijvoorbeeld wie de avondmaalsbeker van Middelbert gemaakt heeft, welke voorstelling daar op te zien is. Of het verhaal over de kroonluchter in de kerk van Oosterwijtwerd waar een timmerman, die de kerk te veel berekende voor zijn werkzaamheden, op zijn sterfbed wroeging kreeg en uit schuldgevoel geld naliet om een kroonluchter aan te schaffen. Verder noemt de heer Blokhuis de hondenzweep aan de preekstoel in de kerk van Nieuw Scheemda. Een

houten stok met een lengte van 51 cm. met daaraan een streep leer van 54 cm. Bij de zweep hoort een gietijzeren busje waarin een bijdrage kon worden gedaan voor de hondenslager, die honden buiten de kerk moest zien te houden.

Kerkcollectie digitaal

Tenslotte gaat de heer Blokhuis in op de mogelijkheid dat kerkrentmeesters hun geregistreerde gegevens online kunnen bekijken en zelf deze kunnen aanvullen of wijzigen. De gegevens zijn alleen beschikbaar voor kerkrentmeesters of beheerders van kerkgebouwen. Men ontvangt van het Catharijneconvent een unieke inlogcode waardoor de gegevens alleen voor de kerkrentmeester of beheerder zichtbaar zijn. Indien men ondersteuning wil bij de digitalisering van de eigen kerkinventaris, dan kan men mailen met de heer Blokhuis; e-mailadres: m.blokhuis@catharijneconvent.nl. Het is een continu bewustwordingsproces om aandacht voor kerkelijk erfgoed te vragen. Uw erfgoed is werfgoed. Maak dit tot speerpunt van uw beleid, zo besluit de heer Blokhuis.

Nadat een aantal vragen beantwoord zijn, bedankt mev. Volders de heren voor hun inleiding. Na erop gewezen te hebben dat de ledenvergadering van de afdeling op 4 april 2016 en het VKB-Congres op 16 april 2016 plaatsvindt, sluit zij deze avond af met het lezen van Lied 19 vers 1 en 2.

Voorjaarsexcursie naar drie Friese kerken

Het decembernummer 2015 van Stichting Alde Fryske Tsjerken meldt dat de voorjaarsexcursie op zaterdag 19 maart a.s. zal plaatsvinden naar de kerken van Swichum, Warstiens en Wirdum. De excursie is voor iedereen toegankelijk.

De dertiende-eeuwse Nicolaaskerk van Swichum was oorspronkelijk gewijd aan Nicolaas van Myra. De romaanse kerk staat op een terp die voor een groot deel aan het begin van de twintigste eeuw is afgegraven. De kerk heeft fraaie rondboogvensters, een piscina, een hagioscoop, een weggewerkt poortje en een zadeldaktoeren.

De zaalkerk van Warstiens is in 1882 gebouwd. Het ontwerp is gemaakt door de Leeuwarder architect H.H. Kramer. De kerk is gebouwd ter vervanging van de middeleeuwse kerk. Hierbij is de traditionele oost-west oriëntatie volledig omgekeerd. Als enige kerk in Friesland staat de toren niet aan de west-, maar aan de oostzijde van de kerk. Een deel van Warstiens is beschermd dorpsgezicht.

De aan Sint Martinus gewijde kerk van Wirdum dateert uit de dertiende eeuw, hoewel tufsteen nog sporen laat zien uit de twaalfde eeuw. De kerk heeft een tijdlang twee torens gehad. De tufstenen westtoren is in de achttiende eeuw gesloopt om gebruikt te worden voor de cementindustrie. Het bijzondere kerkinterieur kenmerkt zich door een fraai orgel en enkele indrukwekkende grafzerken in verschillende stijlen van zerkbeeldhouwkunst. In de noordelijke kapel ligt een zandstenen gotische priesterzerk.

De bussen vertrekken op 19 maart a.s. om 12.00 uur van het treinstation Leeuwarden en komen daar rond 17.00 uur weer terug. De kosten bedragen € 15,00 per persoon. Inschrijving kan gebeuren na ontvangst van genoemd bedrag op rekeningnummer NL92 INGB 0003 6906 69 ten name van Excursiecommissie Alde Fryske Tsjerken te Leeuwarden onder vermelding van 'Voorjaarsexcursie 2016' en het

Nicolaaskerk, Swichum

Kerkgebouw Warstiens

Interieur Martinuskerk Wirdum Fr

aantal personen. Men ontvangt geen bevestiging en de betaling is tevens het bewijs van inschrijving.

Wie de kerken op eigen gelegenheid wil bezoeken, kan terecht op de

volgende adressen: Nicolaaskerk, Aytadyuk 3, 9087 CD Swicum; Hervormde kerk, Buorren 5, 9004 XW Warstiens en Sint Martinuskerk, Hof 14, 9088 AM Wirdum.

In memoriam Sytse ten Hoeve

Op 1 januari 2016 overleed op 70-jarige leeftijd in het ziekenhuis in Sneek de heer Sytse ten Hoeve uit Nijland. Hij was een kerkkenner en kunsthistoricus met grote toewijding voor het Friese cultureel erfgoed. Ten Hoeve was dertig jaar directeur van het Scheepvaartmuseum in Sneek tot zijn afscheid in 2006. In kerkelijke kring was hij bekend door zijn grote kennis van de historie van Friese kerken en vooral hun interieur. Ondanks zijn broze gezondheid was hij nog bestuurlijk actief voor verschillende stichtingen, waaronder de stichting Alde Fryske Tsjerken. In het decembernummer van het informatieblad van deze stichting publiceerde hij nog een artikel over de preekstoel van Menaldum.

In 1980 leverde hij een standaardwerk af over Friese preekstoelen. De heer Ten Hoeve was zeer geïnteresseerd in de beeldhouwers van de illustraties op preekstoelen en de prenten die zij voor hun afbeeldingen als voorbeeld hebben gebruikt. De heer Ten Hoeve was voorts betrokken bij diverse restauraties van kerken. Hij maakte destijds ook deel uit van de Hervormde provinciale kerkvoogdijcommissie van Friesland en vanaf 2004 tot zijn overlijden was hij lid van het Regionale College voor de Behandeling van Beheerszaken (RCBB).

Ook bij de Stichting Alde Fryske Tsjerken was de heer Ten Hoeve de

deskundige die als eerste werd gevraagd of een kerk in aanmerking kwam voor een overname. In 2014 presenteerde hij nog een lijvig boek over de Nicolaaskerk in zijn woonplaats Nijland, waaraan vijfenveertig jaar intensief archief- en literatuuronderzoek vooraf was gegaan.

Instandhouding Friese kerkgebouwen

Tijdens de jaarvergadering van 2009 hield de heer Ten Hoeve een inleiding over de instandhouding van de Friese kerkgebouwen. Om kerkgebouwen voor de toekomst te bewaren, is het beheer in een plaatselijke stichting een goede optie. Hij schetste daarbij hoe de toekomst van Friesland als provincie van de kerken op de tocht staat. Thans (2009) zijn er 768 kerken in de provincie, waarvan er 181 al zijn herbestemd, bijvoorbeeld voor woonruimte of bedrijfsvoering. 20 kerken zijn in een stichting ondergebracht.

De Stichting Alde Fryske Tsjerken heeft er 39. Er zijn in Friesland zo'n 600 kerkgebouwen, waarvan er 330 op de monumentenlijst staan. Friesland kent 323 oude kerkdorpen, een ongekend aantal. "Trek een cirkel met een straal van 5 kilometer rond het Drentse dorp Vries. Hoeveel kerktorens vallen daarbinnen? Eén, namelijk die van Vries. Trek zo'n cirkel rond Reitsum. Het resultaat is dan 18 kerkdorpen. Zo'n cirkel rond Baard levert 23 kerkdorpen op, aldus de heer Ten Hoeve.

Verder wees hij er op dat in veel kleine dorpen binnen tien jaar een zeer problematische situatie zal ontstaan rond het beheer van kerkgebouwen, torens en kerkhoven. De monumentale kerkgebouwen en hun inventaris vormen het omvangrijkste en belangrijkste cultuurgood van de provincie Friesland. Het wordt ernstig bedreigd en er moet op korte termijn een reddingsplan voor worden gemaakt, zo stelde hij.

Zorg om kerkelijk kunstbezit

Zijn grote zorg voor het kerkelijk kunstbezit was de manier waarop sommige gemeenten hiermee

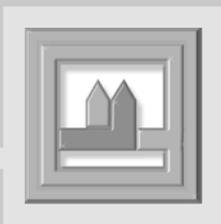
omgaan. In een interview in "Kerkbeheer" van oktober 2014 zegt hij dat veel kerken niet weten over welke kostbare bezittingen zij beschikken. Voor kleine gemeenten zonder kader is het problematisch om de zaken te regelen zoals dit zou moeten.

Daarom is het erg belangrijk om, wanneer er vragen zijn op het gebied van het beheer en behoud van het kerkelijk niet-museaal kunstbezit, hierover contact op te nemen met het RCBB. Dat is het kerkelijk orgaan. Die heeft niet altijd panklare oplossingen voor handen, maar kan wel adviseren. Een andere mogelijkheid is contact opnemen met het Catharijneconvent in Utrecht dat, wanneer een kerk moet sluiten en er vragen zijn rondom het kerkelijk erfgoed, tegen een gereduceerd tarief goed kan aangeven welke richting de kerkelijke gemeente uit moet.

In dat interview wees hij ook nog op de noodzaak van registratie van dit niet-museale kerkelijk kunstbezit. Destijds waren er veel gemeenten die dit hebben laten inventariseren, maar veel huidige kerkrentmeesters zijn hiervan niet op de hoogte. In de praktijk blijkt helaas dat er nog maar een paar gemeenten zijn die deze rapporten bewaard hebben. Het is geen diskwalificatie van de kerkrentmeesters, maar het ontbreekt hen vaak aan de kennis, terwijl zij zich niet realiseren over welke kostbare kunstschaten de kerken beschikken.

Daarom is het belangrijk om deskundigheid hierover in te winnen door contact op te nemen met het RCBB of het Catharijneconvent, zo besloot de heer Ten Hoeve dat interview. Sytse ten Hoeve is voor onze kerkelijke gemeenten van grote betekenis geweest waarvoor wij hem zeer erkentelijk zijn. Op 6 januari jl. is hij begraven. Voorafgaande aan deze begrafenis werd een uitvaartdienst gehouden in zijn geliefde Nicolaaskerk in Nijland.

*Namens het bestuur van de afdeling Friesland van de VKB,
H.J. de Koe, voorzitter*

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Dina Johanna Kossink-Abbink,
Gelselaar, 55 jaar organiste

Gerard van den Berg, Huizen, 51 jaar
organist

G. van den Berg, Huizen

Willem Karel Frederik Witt, Leid-
schendam, 50 jaar reprodienst

W.K.F. Witt, Leidschendam

Willem Arie Brandwijk, Molenaars-
graaf, 60 jaar organist en kerkrent-
meester

W.A. Brandwijk, Molenaarsgraaf

Johannes Gerrit van der Wel,
Naaldwijk, 51 jaar audiovisueel- en
geluidstechnicus

J.G. van der Wel, Naaldwijk

Jannetje Jacoba Nieuwenhuijse-de
Schipper, Nisse, 65 jaar organist

J.J. Nieuwenhuijse-de Schipper, Nisse

GOUD

toegekend aan:

Harmen Jarig Westra, Easterlittens,
40 jaar organist

Dirk Hermanus Monshouwer,
Gorinchem, 40 jaar kerkbode
administrateur en distributeur

Adriaan Willem Slabbekoorn,
Heinkenszand, 40 jaar organist

Jan van den Oever, Kinderdijk-Mid-
delweg, 48 jaar kerkelijk ontvanger

Kornelis Fraanje, Lewedorp, 40 jaar
koster

K. Fraanje, Lewedorp

Sybe Sannes, Nieuwkoop, 46 jaar
kerkrentmeester

Arie Cornelis de Geus, Nieuwkoop,
44 jaar kerkrentmeester

*S. Sannes en A.C. de Geus,
Nieuwkoop*

Cornelis Stap, Ophemert-Zennewij-
nen, 44 jaar kerkrentmeester en
scriba

Gijsbert Donkersteeg, Voorthuizen,
40 jaar organist

G. Donkersteeg, Voorthuizen

Andries van der Schaaf, Waaxens-
Brantgum, 45 jaar kerkrentmeester

*A. van der Schaaf,
Waaxens-Brantgum*

ZILVER

toegekend aan:

Piet C. Meijers, Bilthoven, 25 jaar
organist

Ina van Laar, Bilthoven, 25 jaar organist

Adriaantje van Ee – Aan de Wiel, Delft, 25 jaar koster

A. van Ee – Aan de Wiel, Delft

Jozeas Antonie Sijrier, Dreischor, 27 jaar ouderling-kerkrentmeester

J.A. Sijrier, Dreischor

Jan Hilverda, Ferwert, 26 jaar koster

Christiaan Roeterdink, Naarden, 25 jaar koster

Aart te Haken, Nieuw Loosdrecht, 26 jaar administrateur

A. te Haken, Nieuw Loosdrecht

Hendrik Jan de Bruijn, Sassenheim, 25 jaar drukker

Hendrik Jan Teunis, Oldenzaal Hofkerk, 32 jaar administrateur kerkblad, ledenadministrateur en verzorging drukwerk en verzending

H.J. Teunis, Oldenzaal Hofkerk

Ruurd Jansen, Heelsum-Kievitsdel, 25 jaar koster

R. Jansen, Heelsum-Kievitsdel

Jouke Petrus Kloosterman, Op é Noed, 25 jaar organist

J.P. Kloosterman, Op é Noed

Sjoukje Steenbeek, Op é Noed, 25 jaar organiste

Sjouke Jan Fijlstra, IJlst, 25 jaar koster

S.J. Fijlstra, IJlst

BRONS

toegekend aan:

Nellie van Bergeijk-van Donk, Vledder e.o., 11 jaar beheerder kerkelijk centrum

Trijntje Alberta van Riessen-van Rooij, Vledder e.o., 18 jaar beheerder kerkelijk centrum

N. van Bergeijk-van Donk en T.A. van Riessen-van Rooij, Vledder

Engelina Johanna Greven-Bierman, Zelhem Lambertikerk, 15 jaar koster

■ Handleiding voor kerkrentmeesters

Leverbaar is de 20e en herziene druk van de Handleiding voor kerkrentmeesters. Het boekje is een naslagwerk en verwijsgids voor iedereen die in dienst van de kerk bezig is met de facilitaire ondersteuning van het gemeentewerk.

De handleiding is verkrijgbaar via de webshop: www.kerkrentmeester.nl. Of per e-mail via info@kerkrentmeester.nl.

De kosten voor de handleiding zijn € 12,50 exclusief 6 pct. BTW en verzendkosten.

Insignes van de Protestantse Kerk in Nederland

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Ina van Rij-Noordhuis, Naarden, 62 jaar diverse functies ten dienste van de Evangelisch Lutherse gemeente

GOUD

toegekend aan:

Elizabeth Broertjes-van Zoelen, Krommenie, 45 jaar leidinggevende pastoraat, voorzitter kerkenraad en ouderling

E. Broertjes-van Zoelen, Krommenie

ZILVER

toegekend aan:

Marius Aartsen, Bennekom, 25 jaar archivaris en kroniekschrijver

M. Aartsen, Bennekom

Ruurd Verbeek, Drachtstercompagnie, 28 jaar preeklezer

R. Verbeek, Drachtstercompagnie

Ina Albertha Overstegen-Versteeg, Kampen 27 jaar drukklaar maken liturgie jeugddienstcommissie

Arend Jan Overstegen, Kampen, 27 jaar secretaris liturgische zaken jeugddienstcommissie

Janna Willemina Bout-Voskamp, Koekange, 26 jaar ouderling en diaken

Annijge Lumminia Smink-Dolsma, Koekange, 26 jaar diaken

J.W. Bout-Voskamp en A.L. Smink-Dolsma, Koekange

Sientje van Doesburg-Dijk, Ophemert-Zennewijnen, 27 jaar diaken en jeugdwerk

■ Voorlichtingsboekje "Ruimte"

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

RUIMTE

Leverbaar is het boekje "Ruimte" dat voor verschillende doeleinden geschikt is. In de eerste plaats kan het gebruikt worden voor de belijdeniscatechisanten om hun informatie te geven over de financiële behoefte van kerk en plaatselijke gemeente, over de bestuurlijke opbouw van de kerk, enz.

Verder is dit boekje uitermate geschikt om uit te reiken aan de vele vrijwilligers die zich voor de plaatselijke gemeente inzetten.

Tenslotte kan dit boekje op gemeenteevonden gebruikt worden om informatie te geven over de gehele organisatie van kerk en gemeente.

"Ruimte" is een fraai geïllustreerd boekje, dat informatie biedt die van belang is voor alle leden, die wat meer over kerk en gemeente dienen te weten.

De prijs voor dit boekje, bedraagt € 1,00 exclusief verzendkosten en BTW. Bestellen kan via de webshop door in te loggen op de website www.kerkrentmeester.nl, per e-mail aan j.zwep@kerkrentmeester.nl of per telefoon 078-63 93 665

■ "Protestantse kerken - hun pracht en kracht" nog te koop

In 2013 werd tijdens het VKB-Congres van 6 april het boek "Protestantse kerken - hun pracht en kracht" van dr. R. Steensma gepresenteerd. In dit boek dat vele beelden van fascinerende interieurs van oude protestantse kerken bevat, beschrijft de heer Steensma de waarde van veel monumentale kerkinterieurs. Dit boek is voor iedere kerkrentmeester een waardevol document. Via de webshop van de VKB is nog een beperkt aantal exemplaren verkrijgbaar.

Het boek kost € 27,50. De verzending is gratis. Wie het boek wil bestellen, kan ook een e-mail sturen naar: info@kerkrentmeester.nl

De VKB biedt in samenwerking met Marsh en Mercer een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen:

Marsh:

- bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- brandverzekering
- fraude- en berovingverzekering
- wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- rechtsbijstandverzekering
- werkgeversaansprakelijkheid

Mercer:

- groepsreis/ongevallenverzekering
- ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- persoonlijke ongevallenverzekering
- vervangingsverzekering predikanten
- verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- WGA-ERD verzekering
- zorgverzekering

Uw contactpersoonPieter Stoeltie | T: 020 - 54 17 539 | E: info.vkb@mmc.com**Uw contactpersoon**Sai Fong Lam | T: 010 - 40 60 962 | E: info.vkb@mmc.com**Partnering for impactSM**

Marsh en Mercer zijn twee van de Marsh & McLennan Companies, samen met Guy Carpenter en Oliver Wyman.

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

BELANGENBEHARTIGING • DIENSTVERLENING • KENNIS INSTITUUT

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is de organisatie van beheerders in de Protestantse Kerk in Nederland. De VKB zorgt voor de belangenbehartiging en de dienstverlening voor haar leden.

Daarnaast is de Vereniging een kennisinstituut ten dienste van kerkrentmeesters en alle andere beheerders in de Kerk. De VKB beschikt daartoe over veel kennis en ervaring op het gebied van geldwerving, gebouwen en monumenten, beheer van begraafplaatsen, verzekeringen, enz.

De VKB weet wat er speelt in de kerk en in de wereld daar omheen. Zij weet wat kerkelijke gemeenten nodig hebben en zoekt daar betaalbare oplossingen voor. Protestantse gemeenten, Hervormde gemeenten, Gereformeerde kerken en Evangelisch-Lutherse gemeenten, maar ook externe relaties die binnen de doelstellingen van de Vereniging vallen, kunnen gebruik maken van de volgende diensten van de VKB:

- **MAATWERK IN VERZEKERINGEN:**
nu al ruim 6000 verzekeringen, ondergebracht bij Marsh/Mercer, voor WA, bestuurdersaansprakelijkheid, rechtsbijstand, ongevallen, fraude en beroving, vervanging van predikanten, zorg en inkomen, inkomensverzekeringen onder op maat gemaakte polisvoorwaarden en tegen uiterst scherpe premies.
- **STEUN BIJ GELDWERFING:**
al het materiaal voor de actie Kerkbalans, eigen folders en brochures voor uw gemeente, advies voor de plaatselijke geldwerving.
- **ADVIEZEN VOOR BEHEERDERS:**
over kerktorens, orgels en kerkverwarming, belastingwetgeving en beheer van kerkelijke begraafplaatsen.
- **PUBLICATIES:**
handleiding voor kerkrentmeesters, modellen voor plaatselijke regelingen, overeenkomsten en tarieven.
- **ONDSCHIEDINGEN VOOR VRIJWILLIGERS:**
draaginsignes en speldjes bij jubilea van kerkelijke medewerkers.

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

Centraal Bureau Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer
in de Protestantse Kerk in Nederland
Nicolaas Maessingel 271D, 3311 KS Dordrecht
Postadres: Postbus 176, 3300 AD Dordrecht.
Telefoon: 078 - 639 36 66, Fax: 078 - 631 59 49
E mail: info@kerkrentmeester.nl
Website : www.kerkrentmeester.nl